

Paleolit

Paleolithic

Bohutice (okr. Znojmo) „Jelendy“.

Aurignacien. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 48.9901283N, 16.3526794E

Lokalita v poloze „Jelendy“ je známá z mladších období pravěku jako polykulturní (Podborský, Vildomec 1972, 150). V kolekci nasbírané V. Svobodovou z Bohutic byly v této trati identifikovány nově i paleolitické a neolitické nálezy (viz oddíl Neolit). Malý soubor sestává ze tří artefaktů. Jedná se o zlomek artefaktu – úštěp s římsou dokládající těžbu tlakem, debitáž a kombinovaný nástroj na úštěpu, jehož bazální část je opatřena místní retuší, v terminální části je vyhotoven vrub a na laterální části artefaktu jsou rydlové údery.

Artefakty můžeme chronologicky zařadit do aurignacienu.

Literatura

Podborský, V. Vildomec, V. 1972: *Pravěk Znojemska*. Brno, Znojmo: Musejní spolek, Jihomoravské muzeum.

Summary

A small collection of artefacts from the multi-period site in Bohutice (Znojmo District), the ‘Jelendy’ field, can be classified as Aurignacian.

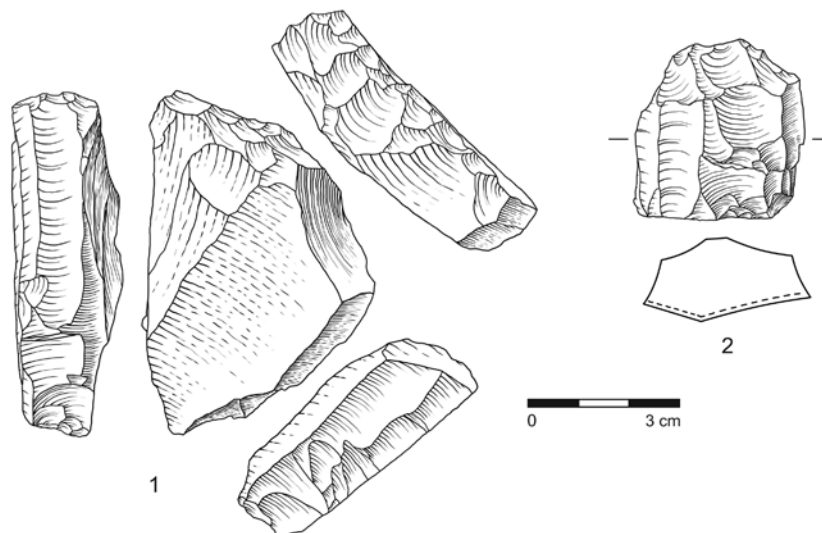
Martin Kuča, Petr Matějec

Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město) „Občiny“; Maloměřice III.

Střední paleolit, mladý paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, inv. č. 138463–138491.

Lokalizace: S-JTSK: -594150, -1159450

Ve sbírce Josefa Lavického (viz dále u hesla Tvarožná) je řadou hrubých artefaktů zastoupeno i naleziště na okraji svahu nad řekou Svitavou, označené jako “Nad Lomem” (Valoch 1955; Oliva 2016). Jde o pět počátkových jader, čtyři jednopodstavová jádra, tři diskovitá jádra, nepravidelně těžená z jedné plochy, osm zlomků jader, pět úštěpů a čtyři zlomky. Nástroje chybí, snad byly vytrženy bokem. Několik nástrojů však obsahují sběry autora, uskutečněné na přelomu 60. a 70. let 20. století: vyklenuté drasadlo na spongolitovém úštěpu, ventrální drasadlo na úštěpku rohovce, vytěžený zbytek jádra s oboustrannou drasadlovitou úpravou z pazourku, nevýrazné vysoké škrabadlo na tlustém semikortikálním úštěpu z pazourkového valounu, atypické škrabadlo na pazourkovém úštěpu, nízký zobec na pazourkovém úštěpu, vysoký zobec na oboustranně retušovaném úlomku hrubého rohovce a plošně retušovaný zlomek spongolitu. Za kombinované rydlo (polyedrické hranové a klínové) by alternativně bylo možno pokládat křemencový artefakt, zařazený mezi čepelová jádra (obr. 1: 1). Rovněž plochý zbytek jádra ze spongolitu vykazuje bipolární čepelkovitou redukcí (obr. 1: 2). Mimo kulovitého a malého diskovitého jádra se vyskytly ještě dva jádrovitě fragmenty, z toho jeden z radiolaritu. Zbytek patinované složky industrie tvoří pět neretušovaných čepelí, deset úštěpů a 22 zlomků a odpadu. Surovinou je většinou křídový, méně jurský rohovec, vyskytující se i ve větších kusech (i s černou kůrou), a proto asi blízkého původu.

Obr. 1. Brno-Maloměřice. Čepelová jádra. Kresba T. Janků.

Fig. 1. Brno-Maloměřice. Blade cores. Drawing by T. Janků.

Literatura

- Oliva, M. 2016:** *Encyklopedie paleolitu a mezolitu českých zemí*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Valoch, K. 1955:** Spodní aurignacien v Maloměřicích u Brna. *Práce Brněnské základny ČSAV* 27(6), 321–340.

Summary

The Josef Lavický's collection from the multi-period site in Brno – Maloměřice III (Brno-City District) yielded cores and several flakes. Additional tools and cores (with blade scars: Fig. 1, globular, discoidal) are in Moravian Museum, Anthropos Institute (M. Oliva's collection).

Martin Oliva

Březina (k. ú. Březina u Křtin, okr. Brno-venkov)

Jeskyňe Žitného; Březina I.

Magdalénien. Sídliště. Jiná evidence. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -588193, -1151159

Z archeologicky již vyčerpané paleolitické stanice v jeskyňce Žitného u Křtin (Dvořák et al. 1957; Valoch 1960) se v materiálech, předaných r. 2022 z Univerzity Karlovy do Moravského zemského muzea (viz dále u hesla Tvarožná), objevilo pět kartiček s nálezy, jež podle údaje na rubu pocházejí od amatérského archeologa F. Čupika (jeho další nálezy ze jmenované jeskyňe jsou v Jihomoravském muzeu ve Znojmě, p. o.). Jde o tři drobná škrabadla, pět čepelek s otupeným bokem, tři křišťálové čepečky a šest čepelek a ústěpků.

Literatura

- Dvořák, J., Pelíšek, J., Musil, R., Valoch, K. 1957:** *Komplexní výzkum Žitného jeskyňe v Moravském krasu*. Práce Brněnské základny ČSAV 29(12). Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.
- Valoch, K. 1960:** *Magdalénien na Moravě*. Anthropos 12, N. S. 4. Brno: Krajské nakladatelství.

Summary

Franz Čupik's amateur excavations in Žitného Cave in Březina (Brno-Country District) yielded several typical Magdalénien tools (three small endscrapers, five backed bladelets and three rock crystal bladelets).

Martin Oliva

Bučovice (k. ú. Vícemilice, okr. Vyškov)

„Břestky“; Vícemilice I.

Pozdní paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 5 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.1390317N, 17.0315217E

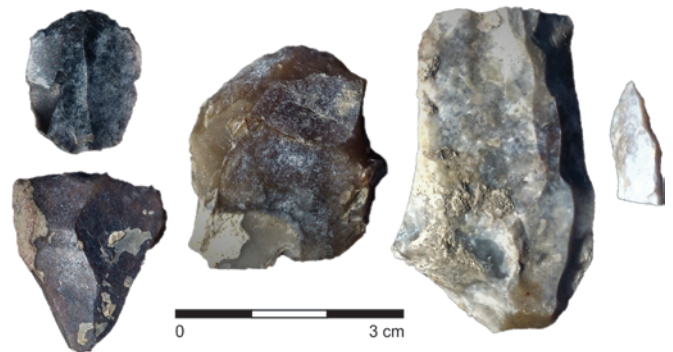
Na kopulovitě vyklenutém jižním svahu nad řekou Litavou, východně od obce, provedl autor zprávy v letech 2018–2021 čtyři sběry v poloze „Břestky“. Podařilo se mu vyzdvihnout na dvě desítky kusů štípané industrie, z nichž značná část má na povrchu vysrážený sintr. Z této drobné kolekce je nejvýraznějším kusem

distální část hrůtku s otupeným bokem, dále bylo nalezeno několik škrabadel, jádra a zlomky (výběr z kolekce obr. 2). Většina industrie je slabě patinovaná, vyskytlo se i několik mnohem silněji patinovaných kusů, které však mohou náležet starším obdobím a souvisejí možná se dvěma stanicemi ležícími výše na svahu.

Tuto lokalitu objevil již v roce 1937 M. Mazálek (Mazálek 1960; Valoch 1966). Jedná se o nejbohatší lokalitu Bučovicka, z níž M. Moník uvádí podchycených 164 ks štípané industrie (Moník 2014).

Literatura

- Mazálek, M. 1960:** Paleolitický výzkum Bučovicka na Moravě. *Časopis Moravského muzea, vědy společenské* XLV, 27–68.
- Moník, M. 2014:** *Pozdní paleolit v Čechách a na Moravě* [online]. Rkp. disertační práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta. Ústav pro archeologii. Uloženo: Digitální repozitář Univerzity Karlovy [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/72914>.
- Valoch, K. 1966:** Spätpaläolithische Stationen in Raum von Bučovice in Mähren. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 11, 5–14.

Obr. 2. Bučovice, „Břestky“. Škrabadla, jádro a zlomek hrotu. Foto P. Šmacha.

Fig. 2. Bučovice, „Břestky“. Endscrapers, a core and a broken point. Photo by P. Šmacha.

Summary

A small collection of the Paleolithic chipped industry (Fig. 2) was found in „Břestky“ field in Bučovice (Vícemilice cadastral area, Vyškov District).

Petr Šmacha

Bučovice (k. ú. Vícemilice, okr. Vyškov)

„Břestky“; Vícemilice I. „Roviny“; Vícemilice III.

Pozdní paleolit („Břestky“, „Roviny“), aurignacien („Roviny“). Sídliště. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: „Břestky“ -568127, -1170188; „Roviny“ -567650, -1169000

Z jižního svahu nad říčkou Litavou východně od obce (nadmořská výška okolo 245 m, trať „Břestky“) pochází největší kolekce pozdně paleolitických nálezů z prostoru výrazného mikroregionu východně od brněnské kotliny (Valoch 1966). Z významnějších přírůstků ji doplňuje miniaturní škrabadlo na bázi

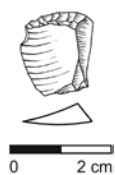
čepel, vyrobené patrně z pazourku a celkově bíle patinované (obr. 3). Ze všech nehtovitých škrabadel z lokality, typických pro pozdní paleolit a mezolit, je toto nejmenší a přitom nejde o zlomek. Pochází ze sběrů M. Mazálka, předaných roku 2022 z Národního muzea do Moravského zemského muzea.

Na výrazném návrší s kótou 341,2 severo-severo-východně od obce (trať „Roviny“) našel M. Mazálek (1960, 57–58) soubor nepřítliší výrazných artefaktů, které K. Valoch (1966, 7) přisoudil pozdnímu paleolitu. Petr Šmaho odtud nyní získal miniaturní zlomek silně přepáleného jádra a vysoké škrabadlo s čepelkovitou retuší, vyrobené z jádrovitého kusu jurského rohovce s načernalou kůrou (obr. 4). To lze přiřadit k aurignacienu, i když dvě malá jádra a příčně retušovaná čepel s proximálním vrubem z dosavadní kolekce jsou přece jen bližší pozdnímu paleolitu. Slabě patinovaný pazourkový artefakt s pravidelnými zoubky, v paleolitu neobvyklý (Valoch 1966, obr. 3: 6), jeví slabé stopy lesku. Spíše aurignacienu odpovídá i poloha na temeni dominantního návrší, převýšeného o 120 metrů nad nivu říčky Litavy.

Literatura

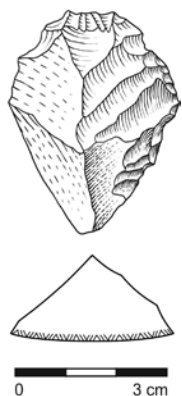
Mazálek, M. 1960: Paleolitický výzkum Bučovska na Moravě. *Časopis Moravského muzea, vědy společenské* XLV, 27–68.

Valoch, K. 1966: Spätpaläolithische Stationen in Raum von Bučovice in Mähren. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* E 11, 5–14.

Obr. 3. Bučovice, „Břestky“. Miniaturní škrabadlo. Kresba T. Janků.

Fig. 3. Bučovice, 'Břestky'. A small endscrapper. Drawing by T. Janků.

Obr. 4. Bučovice, „Roviny“. Vysoké škrabadlo. Kresba T. Janků.

Fig. 4. Bučovice, 'Roviny'. A carinated endscrapper. Drawing by T. Janků.

Summary

A small endscrapper (Fig. 3) of the Late Paleolithic character was found at the Vícemilice I site (Vyškov District) in 'Břestky' field. A carinated endscrapper (Fig. 4) made of Jurassic chert with black cortex was found in Bučovice (Brno-Country District) in 'Roviny' field above the River Litava.

Martin Oliva

Černotín (okr. Přerov)

Malá Kobylanka.

Mladý paleolit. Neurčený areál. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.5440358N, 17.7612172E; 49.5436808N, 17.7625261E; 49.5418778N, 17.7613567E; 49.5422189N, 17.7603053E

Z povrchových sběrů prováděných R. Bortelem v prostoru návrší Malé Kobylanky byl ke studiu získán soubor 35 kusů štípané industrie. Tato lokalita je v literatuře známá jako Černotín I (Neruda 2002). Většinu z tohoto počtu tvoří neupravené úštěpy (28 ks). Pět kusů jsou zastoupeny čepelí; dvě byly na bocích retušovány. Průměrná šířka čepelových produktů byla 1,27 cm, délka se pohybovala od 1 do 3,4 cm, u celých kusů to bylo 1,85 cm, 2 cm a 3,4 cm. Zastoupeny jsou tak spíše menší artefakty. Zbýlé artefakty z lokality jsou potom jeden zlomený odštěpovač a jeden zřejmě křesací kámen mladšího stáří.

Z hlediska suroviny převažují silicity glacienních sedimentů. V případě jedné z čepelí je možné na povrchu pozorovat stopy přepálení. Z typologického hlediska nejsou v souboru žádné kulturně signifikantní nálezy, obecně odpovídá mladopaleolitickým industriím.

Lokalita Černotín I se nachází na temeni a v okolí vrcholu Malá Kobylanka (320 m n. m.) jihovýchodně od Hranic. Objevena byla v průběhu průzkumu okolí Hranic v poválečném období J. Dvořákem během geologických a archeologických prospekcií oblasti (Dvořák, Valoch 1961). Kolekce byla dále rozšiřována sběry P. Nerudy a místními amatérskými badateli (Neruda, Kostrhun 2002, 125). Svým charakterem dává možnost uvažovat o zařazení do aurignacienu, případně do gravettienu (Neruda, Kostrhun 2002, 129; Neruda 2002), absence charakteristické *fossile directeur* či absolutních dat však neumožňuje i vzhledem k menšímu zájmu o tuto polohu bližší časové zařazení.

Literatura

Dvořák, J., Valoch, K. 1961: Příspěvek k poznání kvartéru v okolí Hranic na Moravě. *Anthropozoikum* XI, 153–162.

Neruda, P. 2002: Černotín (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 43, 125–130.

Neruda, P., Kostrhun, P. 2002: Hranice – Velká Kobylanka.

Mladopaleolitická stanice v Moravské bráně. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXVII(1–2), 105–156.

Summary

A small collection of the chipped stone industry was recovered from the Černotín I site (Černotín cadastral area, Přerov District). The assemblage mainly consists of flakes. The blades and a splintered tool didn't allow more precise cultural classification – the artefacts are only dated generally to the Upper Paleolithic.

Vít Záhorák, Roman Bortel

Černotín (k. ú. Hluzov, okr. Přerov) „Hluzovský kopec“.

Paleolit. Ojedinelé artefakty. Skupina/sít' sond. Záchranný výzkum.
Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.5489195N, 17.7681320E; 49.5503984N, 17.7705029E; 49.5508141N, 17.7726098E; 49.5500906N, 17.7734904E

Během roku 2022 byl proveden archeologický dohled a sondáž na katastru Hluzova v poloze „Hluzovský kopec“. Sondy odhalily stratigrafii geologických vrstev bez stop činnosti člověka. Sprašový sediment se navíc nacházel jen v jedné ze sond. Během prospekce bylo nalezeno několik artefaktů štipané industrie. Zřejmě paleolitickou složku představuje jeden vrták z menilitového rohovce, jeden artefakt s drobnou retuší a zbytek vytěženého jádra ze silicitu glacienních sedimentů. Několik dalších artefaktů neneslo stopy záměrné úpravy, jednalo se pouze o neopracovanou surovinu, snad odpad z výroby. Surovinová skladba byla rozmanitá, převažuje silicit glacienních sedimentů. K této komponentě lze snad přiřadit i zlomek hematitu/krevelu, jehož analogie shledáváme v nálezech ze zaniklé Hlavicovy jeskyně, kde byl v kontextu paleolitických nálezů. Mladší složku pak představují dva silicitové křesadlové kameny.

Zkoumaná lokalita se nachází severozápadně od Hluzova, místní části obce Černotín, směrem k městu Hranice, v předpolí lomu Černotín. Vzdálenost od výrazného návrší Velká Kobylanka je 1,1 km severovýchodním směrem. Nadmořská výška se pohybuje okolo 337–344 m. Terén v místě lokality je svažité, klesá směrem k jihovýchodu. Nejbližší současnou vodotečí je jihovýchodně situovaný Hluzovský potok, který se následně vlévá do Bečvy.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán rozšiřováním dobývací plochy vápencového lomu směrem k Černotínu. V prostoru lomu se původně nacházela lokalita Hranice IV – Hlavicova jeskyně, ze které byly sekundárně získány pravěké nálezy kamenných artefaktů a zvířecích kostí (Skutil 1954, 454; Škrdla, Nývltová Fišáková 2006). V blízkosti zkoumané plochy se nacházela i lomem rovněž zničená lokalita Hranice VII (Kostrhun, Neruda 2002, 107; Kostrhun 2005) a nově zjištěná lokalita v poloze „Nádavky“ (Schenk 2022).

Literatura

Kostrhun, P. 2005: Hranice (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 46, 185–187.

Kostrhun, P., Neruda, P. 2002: Černotín (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 43, 125–130.

Schenk, Z. 2022: Černotín (k. ú. Hluzov, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 63(1), 104.

Skutil, J. 1954: Příspěvek k poznání paleolitu Moravské brány. *Anthropozoikum* IV, 447–468.

Škrdla, P., Nývltová Fišáková, M. 2006: Hranice (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 47, 86–87.

Summary

A watching brief followed by test pits was conducted in 'Hluzovský kopec' field (Hluzov cadastral area, Přerov District) in 2022. Several chipped stone artefacts, including one borer and a fragment of a retouched tool, possibly an endscraper, were found during the survey. Other finds most probably represent only a raw material without being knapped.

Vít Záhorský

Černotín (k. ú. Hluzov, okr. Přerov) „Hluzovský kopec“, parc. č. 298/2.

Mladý paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.548663N, 17.765892E

Během povrchové prospekce realizované v měsíci květnu 2022 při severozápadním okraji katastru obce Hluzov byly nalezeny ojedinelé patinované artefakty mladopaleolitického stáří. Lokalita se nachází na jižním okraji vápencového kamenolomu v poloze „Hluzovský kopec“ (obr. 5). Nadmořská výška v místě nálezu činí 361 m.

V roce 2022 zde byla provedena masivní skrývka nadložních vrstev v souvislosti s rozšiřováním dobývacího prostoru podél jihovýchodního okraje kamenolomu a plánovaným pokračováním těžby cementářských surovin v lomech Hranice a Černotín.

Jedná se o místo dalekého rozhledu, které směrem východním i jižním umožňuje optickou kontrolu okolních vrcholových partií Podbeskydské pahorkatiny.

Artefakty nalezenými ve svrchní úrovni skrývky byly zlomená patinovaná jednostranně retušovaná čepel a úštěp z eratického silicitu, které souvisí s aktivitami v období mladého paleolitu v okolí dnes odtěženého Hluzovského kopce.

Doklady paleolitického osídlení byly v tomto prostoru v minulosti zaznamenány již dřívějšími povrchovými sběry na více místech (Dvořák, Valoch 1962; Neruda, Kostrhun 2002, 106–107; 152; Kostrhun 2005, 185–187; Škrdla, Nývltová Fišáková 2006, 86–87; Schenk 2022, 104).

Literatura

Dvořák, J., Valoch, K. 1962: Příspěvek k poznání kvartéru v okolí Hranic na Moravě. *Anthropozoikum* XI, 153–162.

Kostrhun, P. 2005: Hranice (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 46, 185–187.

Neruda, P., Kostrhun, P. 2002: Hranice – Velká Kobylanka. Mladopaleolitická stanice v Moravské bráně. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXVII(1–2), 105–156.

Schenk, Z. 2022: Černotín (k. ú. Hluzov, okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 63(1), 104.

Škrdla, P., Nývltová Fišáková, M. 2006: Hranice (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 47, 86–87.

Obr. 5. Černotín. Místo nálezu paleolitických artefaktů. Foto Z. Schenk.

Fig. 5. Černotín. A findspot of Paleolithic artefacts. Photo by Z. Schenk.

Summary

An isolated Upper Paleolithic artefact – a patinated blade made of erratic flint – was found in 2022 during a surface survey in Černotín (Hluzov cadastral area, Přerov District) in ‘Hluzovský kopeček’ (Fig. 5) field near the 361 m elevation marker (plot No. 298/2).

Zdeněk Schenk

Dolní Cerekev (k. ú. Spělov, okr. Jihlava) „Příčník“; Spělov II.

Pozdní paleolit. Sídliště. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: 1 ks dočasně u autora zprávy, 3 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.3277897N, 15.4351533E

Okolo r. 1988 vyzdvihl místní rodák P. Fexa na poli nad rybníkem v poloze „Příčník“, na nízkém návrší nad řekou Jihlavou, čtyři kusy retušované štípané industrie. Podle nálezce bylo na poli „pazourků“ na desítky, ale on podle svých slov bral do sbírkové vitríny jen kusy retušované a tvarem nebo surovinou líbivé. Z jeho jediného výběrového sběru pochází lehce přepálené škrabadlo z radiolaritu, opotřebované škrabadlo z krakelovaného rohovce typu Krumlovský les, varieta I (obr. 6) a retušovaný úštěp ze silicitu typu čokoláda. Nejvýraznějším kusem v drobné výběrové kolekci je hrůtek s otupeným bokem z rohovce typu Krumlovský les, varieta II (obr. 6). Za určení surovin děkuji A. Přichystalovi.

Tato lokalita byla v roce 2015 publikována J. Eignerem a jeho spolupracovníky (Eigner et al. 2015), kteří zde našli za tři sběry v letech 2010 a 2012–2013 dalších 71 kusů štípané industrie (z toho 11 nástrojů a retušovaných artefaktů), kterou na základě tří rydel a surovinového spektra s převahou importů zařadili do pozdního paleolitu.

Literatura

Eigner, J., Bartík, J., Petr, L. 2015: Předneolitické osídlení horního Pohlaví. K nálezovému potenciálu česko-moravské periferie. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales C*(1), 33–95.

Obr. 6. Spělov. Škrabadlo a hrůtek s otupeným bokem. Foto P. Šmacha.

Fig. 6. Spělov. An endscraper and a backed point. Photo by P. Šmacha.

Summary

A small collection of the Late Paleolithic chipped industry, including endscrapers, a retouched flake and a backed point (Fig. 6), was discovered in ‘Příčník’ field (Spělov II site) in Dolní Cerekev (Jihlava District).

Petr Šmacha

Dolní Věstonice (okr. Břeclav)

„Nad Silnicí“; Dolní Věstonice I, parc. č. 2424.

Střední fáze mladého paleolitu. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.8798844N, 16.6690575E

V roce 2022 proběhl v rámci zapojení Střediska pro paleolit a paleoantropologii Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., do projektu ERC „MAMBA“ rozsáhlý výzkum na klasické gravettské lokalitě Dolní Věstonice I (Absolon 1938; Bohmers 1941; Klíma 1983; Svoboda et al. 2018), který se zaměřil na část rozsáhlé mamutí skládky, nacházející se na východním okraji nálezového území. Její polohu známe ne z neznámějších objevů Karla Absolona (Oliva 2014), ale z exkavací Bohuslava Klímy v letech 1949 a 1968–1969 (Klíma 1963; 1969), z nichž poslední byla zatím nejrozsáhlejší. Nové otevření vrstev bylo vyvoláno potřebou získání nového archeozoologického materiálu pro výzkum archaické DNA, stabilních izotopů, rekonstrukce paleoenvironmentu a paleodemografického modelování. Cílem projektu je zjistit, proč a jak se tyto skládky vytvářely, a jaká byla jejich funkce z hlediska sídelních a subsistenčních strategií skupin lovců-sběračů, pohybujících se v oblasti mezi jižním Polskem, Moravou a Dolním Rakouskem v období před 35 až 25 tisíci lety.

Prvním úkolem bylo nalezení původního místa sondy z roku 1969, jelikož její absolutní souřadnice nebyly vzhledem k okolnostem zaznamenány. Vcelku rychle byl lokalizován východní okraj a následně byly vytyčeny sondy 1A a 1B. Dalším odkryvem byly odhaleny okraje výzkumu z roku 1949, které definovaly severní okraj skládky mamutích kostí. Samotná exkavace vrstev byla komplikována jejich výrazným svahovým posunem, který na lokalitě probíhá dodnes. Archeologické práce na lokalitě znepříjemňovalo počasí s extrémními letními teplotami a bleskovými přeháňkami, které několikrát zaplavily výzkumné sondy a způsobily tak výrazné opoždění ukončení terénních prací. I přes tyto komplikace se za účasti studentů, výzkumníků a týmů z více než deseti zemí zdárně podařilo zdokumentovat a vyzvednout odkryté nálezové situace a výzkum úspěšně ukončit (obr. 7).

V průběhu výzkumu bylo odhaleno celkem šest stratigrafických jednotek, bohatých na osteologický materiál, méně už na štípanou industrii. Vznik těchto vrstev byl nejspíše antropogenního původu, nálezová situace však odpovídala jejich přemístění v důsledku svahových posunů na lokalitě. Z movitých nálezů byl nejpočetnější osteologický materiál, který byl velice špatně zachován. Tento stav může být způsoben svahovými posuny,

Obr. 7. Dolní Věstonice. Celkový pohled na plochu výzkumu. Foto D. Chlachula.

Fig. 7. Dolní Věstonice. View of the excavation area. Photo by D. Chlachula.

chemickým složením půdy a možná také kolísáním hladiny spodní vody ve vrstvách. Celkově výzkum poskytl několik tisíc kusů kostí, zubů, klů a jejich fragmentů zvířecích druhů běžně nacházených na této lokalitě (Wilczyński et al. 2015) a na dalších nalezištích v tomto regionu (Svoboda 2016). Předběžně je identifikovaný mamut, nosorožec, kůň, sob, vlk a liška (obr. 8). Štípaná industrie, bez bližšího chrono-typologického určení, se vyskytovala pouze v řádu několik desítek kusů. Detailnější data a vyhodnocení přinese až finální zpracování nově získaného materiálu v rámci plnění dílčích i hlavních cílů ERC projektu.

Výzkum lokality Dolní Věstonice I byl podpořen ERC Consolidator Grantem „MAMBA – Exploring Mammoth Bone Accumulations In Central Europe“, reg. č. 101045245.

Literatura

- Absolon, K. 1938:** Výzkum důlviální stanice lovců mamutů v Dolních Věstonicích na Pavlovských kopcích na Moravě. Pracovní zpráva za první rok 1924. Brno: Barvič a Novotný.
- Bohmers, A. 1941:** Die Ausgrabungen bei Unter-Wisternitz. *Forschungen und Fortschritte* XVII, 21–22.
- Klíma, B. 1963:** Dolní Věstonice. Výzkum tábořiště lovců mamutů v letech 1947–1952. *Monumenta archaeologica* 2. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.
- Klíma, B. 1969:** Die grosse Anhöpfung von Mammutknochen in Dolní Věstonice. Praha: Academia.
- Klíma, B. 1983:** Dolní Věstonice. Tábořiště lovců mamutů. Praha: Academia.
- Oliva, M. 2014:** Dolní Věstonice I (1922–1942): Hans Freising – Karel Absolon – Assien Bohmers. *Anthropos* 37, N. S. 29. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Svoboda, J. 2016:** Dolní Věstonice – Pavlov. Praha: Academia.
- Svoboda, J., Novák, M., Sázelová, S., Hladilová, Š., Škrdla, P. 2018:** Dolní Věstonice I. Excavations 1990–1993. *Přehled výzkumů* 59(1), 35–67. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV-59-1_Svoboda_et_al.pdf.
- Wilczyński, J., Wojtal, P., Roblíčková, M., Oliva, M. 2015:** Dolní Věstonice I (Pavlovian, Czech Republic). Results of zooarchaeological studies of the animal remains discovered on the campsite (excavation 1924–52). *Quaternary International* 379, 58–70. DOI 10.1016/j.quaint.2015.05.059.

Obr. 8. Dolní Věstonice. Kumulace kostí ve vrstvě. Foto D. Chlachula.

Fig. 8. Dolní Věstonice. Bone accumulation in the layer. Photo by D. Chlachula.

Summary

In the late summer of 2022, extensive scientific excavation was carried out at the Dolní Věstonice I site (Břeclav District) as a part of the ERC MAMBA project (Fig. 7). The project focuses on the formation of mammoth bone deposits at the Early Paleolithic sites of Central Europe. The goal of the excavation was to revise and better define the spatial characteristics of the mammoth bone deposit and gather new material for specialised analyses. The six identified layers were rich in faunal remains of different herbivorous and carnivorous species, with a significant predominance of mammoth bones, teeth, tusks, and their fragments (Fig. 8). The lithic material was represented in a very small amount. The newly acquired material will be the subject of detailed processing and analyses in order to fulfil the ERC project goals.

Martin Novák, Soňa Boriová, Ondřej Herčík, Dominik Chlachula

Fulnek (k. ú. Stachovice, okr. Nový Jičín) „Obora“; Stachovice I.

Paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: dočasně u autora zprávy.

Lokalizace: WGS-84: 49.6985997N, 17.9156403E

Lokalitu objevil autor článku v květnu 1996. Rozprostírá se západním směrem nedaleko obce Stachovice u Fulneku. Sídliště se nachází na okraji břidlicového lomu přibližně 40 m. nad okolním terénem. Zkoumaná plocha byla do roku 2010 příležitostně zemědělsky obdělávána, od té doby do současnosti je ale trvale zatravněna. Členy Archeologického klubu v Příboře (AK) bylo odtud získáno okolo 1000 kusů štípané silicové industrie, jejíž část byla zpracována v diplomové magisterské práci R. Jelínkové (Jelínková 2007) a také v náleзовých zprávách publikovaných členy AK (Diviš, Fryč 1999). V počtu nálezů z období mladého paleolitu se řadí tato lokalita na první místo na Novojičínsku. Na tabulce je zobrazeno dvanáct nejvýraznějších bíle patinovaných artefaktů, které pocházejí z posledních sběrů: hrot na úštěpu se zbytkem kůry (obr. 9: 1), škrabadlo na úštěpu s vrubem (obr. 9: 2), škrabadlo na úštěpu s obvodovou retuší a prošlé žárem ohně (obr. 9: 3), zlomek retušovaného nástroje (obr. 9: 4), škrabadla na úštěpu (obr. 9: 5, 6), škrabadlo na čepeli (obr. 9: 7), škrabadlo na úštěpu s vrubem (obr. 9: 8), rydlo (obr. 9: 9, 11), kanelované rydlo (obr. 9: 10) a drobný vrták na úštěpu (obr. 9: 12). Závěrem je možno položit otázku, zdali nejsou některé nástroje staršího původu, a to z období středního paleolitu.

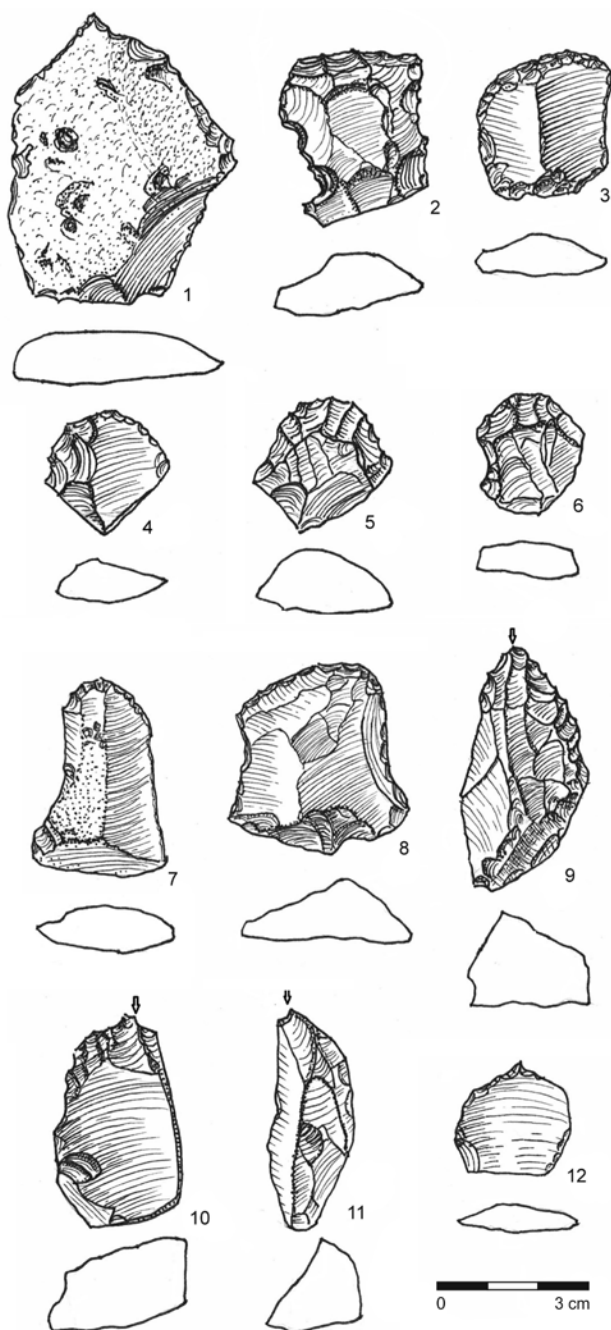
Literatura

- Diviš, J., Fryč, D. 1999:** Stachovice (okr. Nový Jičín). *Přehled výzkumů* 39 (1995–1996), 270–273.
- Jelínková, R. 2007:** *Paleolitické nálezy z území bývalých soudních okresů Bílovec, Fulnek a Klimkovice*. Rkp. magisterské diplomové práce. Slezská univerzita v Opavě. Filozoficko-přírodovědecká fakulta. Ústav archeologie. Uloženo: Univerzitní knihovna Slezské univerzity.

Summary

A new set of white patinated artefacts (Fig. 9) was recently collected in Fulnek (Stachovice cadastral area, Nový Jičín District).

Daniel Fryč

Obr. 9. Fulnek. Nové artefakty. Kresba D. Fryč.
Fig. 9. Fulnek. New artefacts. Drawing by D. Fryč.

Hajany (okr. Brno-venkov)

„Nad Dvorem“; Hajany I.

Szeletien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 1 ks dočasné u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.1092550N, 16.5500397E

Na podzim 2016 vyzdvihl autor zprávy v poloze „Nad Dvorem“ několik desítek kusů paleolitické štípané industrie, většínou se jednalo o nevýrazné typy, zlomky a výrobní odpad. Avšak při této terénní prospekci se podařilo najít i pěknou ukázkou valounového nástroje z křemene – otloukač kombinovaný se sekáčem s výraznými pracovními stopami po obvodu (obr. 10).

Tuto lokalitu objevil koncem 30. let dvacátého století J. Lavický. Do literatury ji uvedli K. Valoch (1956) a M. Oliva (1989), kteří ji klasifikovali jako szeletien. Později na lokalitě proběhla revize se zaměřením v GPS pod vedením P. Škrdly (Škrdla et al. 2011), při které bylo nalezeno 222 kusů paleolitických artefaktů bez technologicky a typologicky výrazných typů. Lokalita je bohužel velmi kontaminována zlomky bílého plastu (dle M. Olivy tento stav trvá již desítky let), což činí povrchový sběr patinované štípané industrie obtížným a docela odrazujícím.

Literatura

Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPS a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV52_1_studie_1.pdf.

Valoch, K. 1956: Paleolitické stanice s listovitými hroty nad údolím Bobravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XLI, 5–44.

Obr. 10. Hajany. Kombinovaný nástroj, otoukač – sekáč z křemene. Foto P. Šmacha.
Fig. 10. Hajany. A combined tool – chopper-hammerstone – made of quartz. Photo by P. Šmacha.

Summary

A combined tool – chopper-hammerstone – made of quartz (Fig. 10) was discovered at the Hajany I site (Brno-Country District) in ‘Nad Dvorem’ field.

Petr Šmacha

Hajany (okr. Brno-venkov)

„Nad Dvorem I“; Hajany I.

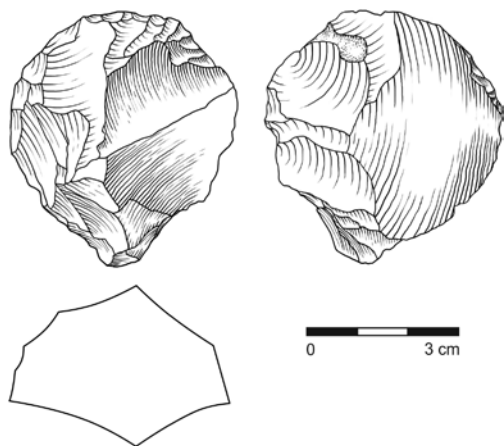
Szeletien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -603384, -1169741

Ve sbírce Josefa Lavického (viz dále u hesla Tvarožná) je ojedinělým kusem zastoupena i lokalita Hajany I, označená jako „Nad Stájí“ (Valoch 1956; Škrdla et al. 2011). Jde o velké škrabadlo na tlustém ústěpu (obr. 11), jehož bulbus byl zarovnan plochými ventroproximálními negativy. Retuš hlavičky je sice výrazná, ale ne tak čepelkovitá, jak je obvyklé u aurignacienských škradel. Surovinou je patrně jurský rohovec.

Literatura

- Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPS a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV52_1_studie_1.pdf.
- Valoch, K. 1956: Paleolitické stanice s listovitými hroty nad údolím Bobravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XLI, 5–44.

Obr. 11. Hajany. Velké škrabadlo na tlustém ústěpu. Kresba T. Janků.
Fig. 11. Hajany. A large endscraper on a thick flake. Drawing by T. Janků.

Summary

Josef Lavický's collection from the Hajany I site (Brno-Country District) includes a large endscraper on a thick flake (Fig. 11).

Martin Oliva

Horní Kounice (okr. Znojmo)

„Almužna“, „Obora“.

Mladý paleolit. Ojedinělé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.0260233N, 16.1720144E; 49.0303989N, 16.1735164E

Mezi materiálem z lengyelské kultury v trati „Almužna“ (viz oddíl Neolit) se vyskytly dva kusy patinované štípané industrie. První artefakt je ústěp se stopami opracování, druhým je zřejmě část tablety z jádra. Rámcově lze oba zařadit do mladého paleolitu.

Na rozhraní katastrů Horních Kounic a Čermákovic, severně od silnice u lesa v trati „Obora“ byl nalezen nevýrazný ústěp silně poškozený mrazem. Rámcově ho lze datovat do mladého paleolitu.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Isolated Paleolithic artefacts were found in the cadastral area of Horní Kounice (Brno-Country District) in 'Almužna' and 'Obora' fields.

Martin Kuča, Petr Matějčec

Hranice (k. ú. Drahotuše, okr. Přerov)

„Nad Mlýnem“, parc. č. 1501/6.

Mladý paleolit. Ojedinělé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.5646050N, 17.7205994E

Během povrchové prospekce realizované v letech 2021–2022 při severovýchodním okraji katastru obce Drahotuše byly společně s početnou kolekcí eneolitické kamenné štípané industrie nalezeny také ojedinělé patinované artefakty mladopaleolitického stáří. Nová lokalita se nachází v okolí kóty 292,9 m v poloze „Nad Mlýnem“. Jde o výraznou polohu v centrální části Moravské brány. Jedná se o místo dalekého rozhledu, které směrem východním umožňuje optickou kontrolu toku říčky Veličky, směrem jižním údolí řeky Bečvy a nad ním vrcholových partií masívu Maleníku v okolí Hranic. Směrem severním od lokality probíhá jižní okrajový pás Oderských vrchů.

Mezi nalezenou patinovanou industrií je zastoupena zlomená čepel, a dále několik ústěpů z eratického silicitu, které dokládají blíže nespecifikovatelné aktivity v období mladého paleolitu.

V souvislosti s nálezem nové mladopaleolitické lokality v poloze „Nad Mlýnem“ lze zmínit starší nález mamutího klu, který byl učiněn v roce 1938 mezi obcemi Drahotuše a Velká během stavby železniční dráhy (Jašková 1969, 8).

Literatura

- Jašková, M. 1969: Prehistorie Hranicka. In: L. Hosák, B. Indra, M. Jašková: *Hranice. Dějiny města. Díl I. Od nejstarších dob do války třicetileté*. Hranice: Městský národní výbor, 7–22.

Summary

Isolated Upper Paleolithic artefacts made of erratic flint were found in 2022 during a surface survey in Hranice (Drahotuše cadastral area, Přerov District) in 'Nad Mlýnem' field near the 292.9 m elevation marker (plot No. 1501/6).

Zdeněk Schenk, Zuzana Schenková

Hranice (okr. Přerov)

„Velká Kobylanka“.

Magdalénien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.5438733N, 17.7576428E; 49.5438525N, 17.7590589E; 49.5420564N, 17.7591769E; 49.5421886N, 17.7570206E

Z lokality Hranice III – „Velká Kobylanka“ byl získán k analýze soubor 250 artefaktů štípané kamenné industrie pocházející z dlouhodobé povrchové prospekce prováděné R. Bortelem.

Lokalita Hranice III – „Velká Kobylanka“ se nachází v sedle mezi vrcholy Velké a Malé Kobylanky. Byla objevena v první polovině 20. století a systematicky byla zkoumána v 60. letech (Klíma 1947; Dvořák, Valoch 1961). Hlavní poznatky ale přineslo hlavně studium povrchových kolekcí (Neruda, Kostrhun 2002; Moník et al. 2019).

Dominantní surovinou ve zkoumaném souboru jsou eratické silicity, tvořící až 90 % všech artefaktů. U čepelí je to téměř 100 %. Druhým nejčastějším typem suroviny byla pro lokalitu specifická chalcedonová hmota (Moník et al. 2019, 351–354; Neruda, Kostrhun 2002, 110) s desetiprocentním zastoupením. Mezi artefakty z této suroviny převažují menší ústěpy a drobný odpad.

Pouze v jednom případě byl z tohoto materiálu vytvořen nástroj, konkrétně rydlo, a dvěma kusy byly zastoupeny neretušované čepele. Jiné suroviny, jako křemenec či prachovec, jsou v souboru zastoupeny pouze v řádu jednotek kusů, a pouze mezi úštěpy.

Z typologického hlediska lze soubor rozdělit na jádra, úštěpy, čepele a nástroje. Je tak reprezentován prakticky celý operační řetězec. Nejmenší skupinu tvoří jádra, zastoupená pouze čtyřmi drobnými kusy. Všechna byla čepelová, vyrobená z eratických silicítů a velikost jejich těžních ploch nepřesahovala 2 cm. Technologie těžby byla u všech kusů odlišná. Po jednom kusu je zastoupeno jádro dvoupodstavové a jádro se změněnou orientací, dvakrát jádro jednopodstavové. Při porovnání s jinými již známými soubory z lokality (Neruda, Kostrhun 2002; Moník et al. 2019) je ale dominantní těžba z jednopodstavových jader; dvoupodstavová jsou méně četná.

Nejpočetnější kategorií představují vedlejší produkty úpravy a těžby jádra. Spadají do ní drobný odpad a úštěpy. Se 168 kusy tvoří téměř 70 % z celého souboru. Výraznou složkou této skupiny jsou drobné úštěpy a neidentifikovatelné fragmenty, většinou menší než 1 cm, které lze označit jako výrobní odpad. Zvláštní kategorií odpadu jsou rydlové třísky, které jsou zastoupeny 15 kusy. Všechny byly vyrobeny z eratických silicítů a jejich délky byly v rozmezí 0,9–3,2 cm. V případě úštěpů jde o nespécifické artefakty často nepravidelného tvaru bez stop retuše. V souboru ale nejsou zastoupeny dekortikační úštěpy.

Na základě charakteru jader a nástrojů je možné za cílové produkty označit čepele, kterých bylo v souboru 57. Ve většině případů se ale jednalo o zlomky s převážně zachovanou proximální částí. Největší celá čepel měla délku 4 cm, druhá nejdelší měla délku 3,7 cm, představovala ale pouze mesialně distální fragment. Šířka většiny artefaktů byla menší než 1,5 cm, u větších se pohybovala kolem 3 cm.

Poslední kategorií artefaktů ve zkoumaném souboru jsou nástroje. Zastoupeny jsou vrtáky, rydla a mikrolitické nástroje. Rydla byla v souboru tři. Všechna byla vyrobena z eratických silicítů. V jednom případě bylo zastoupeno rydlo typu Lacan, ve druhém případě bylo rydlo vytvořeno na mesialní části masivní čepele a třetí exemplář představuje hranové rydlo na čepeli. Pět z nástrojů byly vrtáky. Jeden byl vytvořen na distální části čepele, tři na distální části úštěpu. Pátý z vrtáků byl dvojité, přičemž jedna z retušovaných funkčních částí vytvářela zobáček, lze je tedy označit jako „Zinken“ (dříve též „ozub“, Klíma 1956, 198). Rozměry vrtáků byly 2,85 cm, 2,7 cm, 2,7 cm, 2,65 cm a 2 cm.

Mezi mikrolitickými artefakty byla čepelka se strmou retuší distální části, upomínající na drobné škrabadlo (rozměry 1,3 × 0,5 cm), poškozený artefakt s obloukovitě retušovaným bokem, podobný pozdně paleolitickým artefaktům skupiny Federmesser, drobný trojúhelníkový hrůtek, či geometrický mikrolit (*scalène*?), geometrický trojúhelníkový mikrolit (*scalène*) a větší část geometrického mikrolitu tvaru trapézy. Mezi mikrolitické artefakty lze řadit i drobné čepelky s otupeným bokem, které jsou zastoupeny v šesti kusech, převážně jako drobné fragmenty. Přítomnost tohoto typu artefaktu ve zkoumaném souboru je v souladu s dosud zjištěnými poznatky o lokalitě (Neruda, Kostrhun 2002; Moník et al. 2019).

Na základě typologické skladby artefaktů a podobnosti se staršími soubory je možné jádro souboru datovat do magdalenienu, s charakteristickými rysy lokality „Velká Kobylanka“. Příběh artefaktů z jiných období nebyla v souboru identifikována, nelze ji ale ani s jistotou vyloučit.

Literatura

Dvořák, J., Valoch, K. 1961: Příspěvek k poznání kvartéru u okolí Hranic na Moravě. *Anthropozoikum* XI, 153–162.

Klíma, B. 1947: Nová paleolitická stanice u Hranic. *Časopis Vlastivědného spolku muzejního v Olomouci* LVI, 75–79.

Klíma, B. 1956: Statistická metoda – pomůcka při hodnocení paleolitických kamenných industrií. Návrh české terminologie mladopaleolitických kamenných nástrojů. *Památky archeologické* XLVII, 193–210. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Put7J>.

Moník, M., Záhorák, V., Drozd, J., Němcová, V. 2019: Magdalenian with microlithic triangles revisited: the case of the Hranice na Moravě III – Velká Kobylanka site (Přerov district, Czech Republic). *Archeologické rozhledy* LXXI(3), 347–372. DOI: 10.35686/AR.2019.16. Dostupné také z: <https://archeologickerozhledy.cz/index.php/ar/article/view/57>.

Neruda, P., Kostrhun, P. 2002: Hranice – Velká Kobylanka. Mladopaleolitická stanice v Moravské bráně. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXVII(1–2), 105–156.

Summary

A collection of 250 chipped stone artefacts were recovered from the well-known Paleolithic site Hranice III – ‘Velká Kobylanka’ (Přerov District). Based on the analysis, the collection can be classified as Magdalenian. The most significant is a Lacan-type burin, Zinken-type borer and several microliths, including at least three geometric microliths.

Vít Záhorák, Roman Bortel

Ivančice (k. ú. Řeznovice, okr. Brno-venkov) „Mezi Horkami“

Mladý paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezů: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.0819444N, 16.3203547E

Z povrchové prospekce lokality z podzimu 2022 pochází soubor kamenné štípané industrie, kde jeden úštěp je pro svoji výraznou patinaci nesporně paleolitický (rohovec typu Krumlovský les, varieta II). Rámcově chronologickému zařazení dalších tří nalezených artefaktů brání jejich opálení (v souboru se nachází i post paleolitické jádro z rohovce typu Krumlovský les, varieta I). V nepočteném souboru vzbuzuje pozornost jádrové reziduum s pozůstatky abraze se známkami jen mírné patinace povrchu (opět rohovec typu Krumlovský les, varieta II). Nález tak může představovat doklad i mladšího osídlení v rámci mladého paleolitu. Obdobnou zkušenost uvádí z trati „Horní pole“ (taktéž k. ú. Řeznovice) P. Škrdla, kde na základě nálezů úštěpu s velmi mírnou patinací uvažuje o mladší příměsi souboru, jinak technologicky prokazatelně zařaditelného do počátku mladého paleolitu (Škrdla 2012). Nálezy z předchozích prospekcí z polohy „Mezi Horkami“ přiřadil P. Škrdla rámcově do počátku mladého paleolitu (Škrdla 2012).

Literatura

Škrdla, P. 2012: Paleolitické osídlení středního Pohlaví.

Mikroregionální studie. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCVII(1), 15–44.

Summary

New finds from ‘Mezi Horkami’ field in Ivančice (Řeznovice cadastral area, Brno-Country District) enriched the existing collection of artefacts from this site.

Martin Kuča, Petr Matějec

Jezeřany-Maršovice (k. ú. Jezeřany, okr. Znojmo) „Nová hora“; Jezeřany IV.

Szeletien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 1 ks dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.0248672N, 16.4060044E

V letech 2016–2021 vyzdvihl autor zprávy na známé paleolitické lokalitě Jezeřany IV okolo 50 kusů paleolitické štípané industrie. Mezi novými nálezy výrazně převažoval výrobní odpad, nalezeno bylo ale i několik jader, z nichž jedno čepelkové a slaběji patinované by mohlo být i mladší intruzí. Jediným nalezeným nástrojem byl listovitý hrot z místního rohovce (obr. 12). Lokality je za desítky let sběrů zejména M. Olivy, K. Valocha, A. Otty a dalších již prakticky vyčerpaná (Oliva 2008).

Lokalitu objevil V. Effenberger koncem 50. let, Z. Nerudová (2008) z ní uvádí podchycených 764 ks štípané industrie. Na vedlejším malém poli severozápadně od paleolitické lokality se nachází hojná nepatinovaná štípaná industrie, pocházející nejspíše ze spirituálně-těžebních a štípačských aktivit v mladších obdobích pravěku.

Literatura

Nerudová, Z. 2008: Sídlní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné. *Památky archeologické* XCIX, 5–34. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Jut7N>.

Oliva, M. 2008: Paleolitické osídlení litické exploatační oblasti Krumlovský les. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCIII(3), 3–38.

Obr. 12. Jezeřany. Listovitý hrot. Foto P. Šmacha.
Fig. 12. Jezeřany. A leaf point. Photo by P. Šmacha.

Summary

A leaf point (together with ca 50 other artefacts) was discovered at the Jezeřany IV site (Znojmo District) in ‘Nová hora’ field (Fig. 12).

Petr Šmacha

Karolín (k. ú. Karolín u Sulimova, okr. Kroměříž) Karolín I.

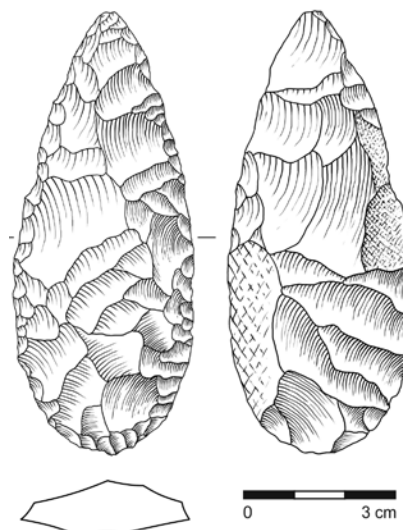
Paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -538000, -1162500

Na plošině okolo kóty 317,5 severně od obce se nachází rozlehlá stanice pozdního aurignacienu či epiaurignacienu s mnoha polyedrickými rydly (Oliva 1987). Kromě toho se tu objevují bifaciálně plošně retušované nástroje staršího charakteru (Oliva 1981; 2006; Valoch 2004). K těm posledním patří naprosto souměrný listovitý hrot plankonvexního průřezu s oblou bází (obr. 13). Tento dokonalý a perfektně dochovaný artefakt byl vyrobený z jemnější variety rohovce typu Troubky-Zdislavice a nese jen nepatrné stopy patiny a ohlazu; je součástí rozsáhlých sběrů, uskutečněných J. Vokáčem z Kroměříže-Vážan (další nezpracované materiály z lokality jsou u R. Vrbíčka ze Soběsuk). Jeví jen nepatrné stopy patiny a ohlazu.

Dalším přírůstkem starobylého rázu (obr. 14), nalezeným spolupracovníkem Moravského zemského muzea P. Špalkem, je báze artefaktu, vyštípaného s největší pravděpodobností z radiolaritu typu Szentgál od Balatonského jezera (determinoval A. Přichystal). Právě pro ten je typická světle hnědá barva („bílá káva“) s ještě světlejší kůrou s méně silicifikovanými partiemi, které zaujímají pravou třetinu artefaktu. Od distálního lomu a výstěpu na pravé hraně nesměruje do plochy žádný negativ, takže výrobek nebyl reutilizován, i když lom mohl být starý. Z lomu je totiž patrné, že bifaciální artefakt (hrubší listovitý hrot či spíše listovitý klínek) mohl být přeražen záměrně. Plošná retuš vychází pouze od levé strany a od báze, u lomu jsou však i konce negativů, směřujících shora a ztenčujících nástroj více než ty laterální. Předmět plankonvexního průřezu není patinován a je jen velmi slabě ohlazen.

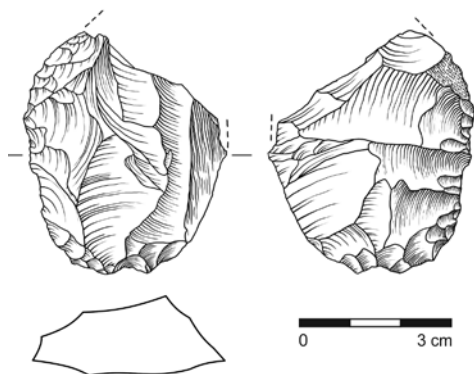
V obou složkách, epiaurignacienské i bifaciální, převládají radiolarity. Pouze na starobylé složce se však objevují stopy ohlazu a někdy i patiny, jako na plochem pěstním klínu z šedo-zeleného radiolaritu, jehož plošší ventrální strana je zřetelně ohlazená a patinovaná do žlutavých tónů (Oliva 1981). V mladší složce radiolaritů, vykazující výrazné dílenský ráz, doposud také nebyly zaznamenány vzorky z Maďarska.

Obr. 13. Karolín. Listovitý hrot. Kresba T. Janků.
Fig. 13. Karolín. A leaf point. Drawing by T. Janků.

Literatura

- Oliva, M. 1981:** The Acheulian Finds from Karolín (Moravia). *Anthropologie. International Journal of Human Diversity and Evolution* XIX, 27–32.
- Oliva, M. 1987:** Aurignacien na Moravě. Studie Muzea Kroměřížska '87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.
- Oliva, M. 2006:** Levalloiská technika ve středním paleolitu Moravy. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* XCI(1–2), 29–49.
- Valoch, K. 2004:** Příspěvek k otázce bifasů v paleolitu východní Moravy. *Archeologické rozhledy* LVI(2), 343–347. Dostupné také z: <https://lurl.cz/jut72>.

Obr. 14. Karolín. Báze artefaktu. Kresba T. Janků.

Fig. 14. Karolín. The proximal part of an artefact. Drawing by T. Janků.

Summary

A perfect leaf point with a rounded base (Fig. 13) made of Troubky-Zdislavice-type chert and a broken thin bifacial artefact were found at the Karolín I site (Kroměříž District). The second piece is made of the radiolarite of Szentgál-type (Fig. 14). Both tools represent the older bifacial component of local finds that are characterised by prevailing radiolarite debitage with burins of Epi-Aurignacien character. The radiolarites of the dominating occupation phase (contrary to bifacial artefacts) are not rounded and patinated.

Martin Oliva

Klobouky u Brna (okr. Břeclav)

„Hradisko“.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u náleze.

Lokalizace: WGS-84: 48.9929228N, 16.8503894E

Lokalita se měla podle J. Skutila (1939) nacházet někde na návrší západně od Klobouk po obou stranách cesty od kaple do Divák. K přesnější lokalizaci přispěl roku 2019 P. Šmácho nálezem čepelového škrabadla u rohu lesa na východním svahu asi 150 m východně od kóty 320,1 (Oliva 2020).

Autor tohoto příspěvku navštěvoval zdejší okolí mezi roky 2013 a 2020. Průběžná prospekce odhalila dvě koncentrace s paleolitickými nálezy. První z nich (Klobouky u Brna Ia), popsaná M. Olivou, leží na hraně návrší, východně od kóty 320,1. Táhne se zhruba západovýchodním směrem od rohu lesa. Na této lokalitě se nálezy mísí s nálezy štípané a broušené industrie z neolitického období. Soubor, který zde byl získán, je celkem chudý: poskytl úlomky a úštěpy převážně z rohovce typu Krumlovský les.

Druhá koncentrace (Klobouky u Brna Ib) se nalézají asi v půli svahu pod první koncentrací směrem ke kapli na poměrně příkrém svahu, v nadmořské výšce přibližně 300 m. Soubor štípané industrie zde získaný čítá 18 kusů. Surovinově je poměrně bohatý: nejpočetnější je kvalitní eratický silicit (8 ks), rohovec typu Krumlovský les (4 ks), rohovec typu Troubky (2 ks), rohovec typu Boršice (1 ks), rohovec typu Stránská skála (1 ks), zcela čirý křišťál (1 ks) a dva artefakty byly přepálené (určení surovin provedl A. Přichystal).

Z typologického hlediska se v souboru nachází: masivní bifaciální drasadlo (případně připravené jádro – určení P. Škrdla), vytěžené diskovité jádro, škrabadlo kombinované s hranovým rydlem, netypické vyčnělé škrabadlo podobné škrabadlu typu Lhotka (určení M. Oliva), odštěpovač, dva retušované úlomky (vše eratický silicit). Nástroj z rohovce typu Troubky je částečně plošně retušované hrotité drasadlo s ulomenou špičkou. Dále je v souboru druhý masivní odštěpovač z křišťálu (určení M. Oliva), masivní úštěp z rohovce typu Krumlovský les, dvě jádra (rohovec typu Krumlovský les a rohovec typu Boršice), jeden retušovaný úštěp a zbytek jsou úlomky.

V kolekci z koncentrace Klobouky u Brna Ib se mísí prvky aurignacienu s drasadly, což uvádí M. Oliva jako typické pro tento region (Oliva, 2016, 2020).

Literatura

- Oliva, M. 2016:** *Encyklopedie paleolitu a mezolitu českých zemí*. Brno: Moravské zemské muzeum.
- Oliva, M. 2020:** Klobouky u Brna (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 61(1), 134.
- Skutil, J. 1939:** *Pravěké nálezy na Kloboucku*. Klobouky u Brna: Městské museum.

Summary

A new site with a concentration of patinated artefacts was found in 2013 in Klobouky u Brna (Břeclav District) and has been systematically surveyed since then. The Klobouky u Brna Ib site in 'Hradisko' field yielded 18 artefacts in total. Their material spectrum was wide (six types of silicites: flint, Krumlovský les-type chert, Troubky-type chert, Boršice-type chert, Stránská skála-type chert and quartz). Among the collected artefacts were Aurignacien types together with sidescrapers – this assemblage is typical for the region.

Jan Krása

Křenovice (k. ú. Křenovice u Kojetína, okr. Přerov)

„Hradisko“.

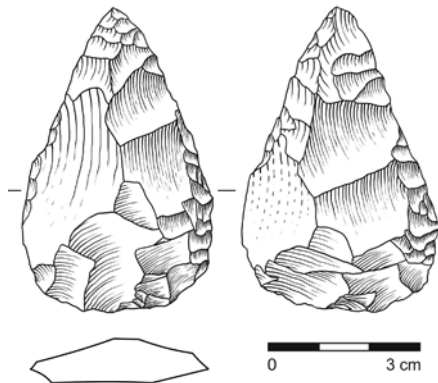
Moustérien. Sídliště. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u náleze.

Lokalizace: S-JTSK: -547400, -1151600

Na severním výběžku do nivy říčky Hané z plošiny okolo kót 255 a 265 v nadmořské výšce přibližně 232 m, asi 1,5 km od středu obce, se rozkládá hradisko, osídlené především ve starší době železné (Knies 1894; Čížmář 2004, 157–158). Kroměřížský sběratel J. Vokáč na jeho ploše roku 2017 vyzdvihl trojúhelníkovitý moustérienský hrot (obr. 15) s výraznou pravostrannou retuší, zasahující do plochy, zatímco část opozitní hrany zůstala bez retuše. Na ventrální straně jsou patrné pouze dva malé negativy, odstraňující bulbus. Výrazný artefakt středopaleolitického typu je vyroben ze světle okrového drahanského křemence. Čepelové škrabadlo z radiolaritu je patrně mladší.

Literatura

Čižmář, M. 2004: *Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri.
 Knies, J. 1894: Předhistorické nálezy v Křenovicích a okolí. *Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci* XI, 1–12.

Obr. 15. Křenovice. Moustérianský hrot. Kresba T. Janků.
Fig. 15. Křenovice. A Mousterian point. Drawing by T. Janků.

Summary

A Mousterian point (Fig. 15) made of the Drahaný-type quartzite was found (together with a radiolarite blade endscraper) in Křenovice (Přerov District) in ‘Hradisko’ field above the River Haná.
 Martin Oliva

Kupařovice (okr. Brno-venkov)

„Ve Vrbách“; Kupařovice I.

Aurignacien. Dílenský areál. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 3 ks dočasně u náleze.

Lokalizace: WGS-84: 49.0440031N, 16.4795344E

V letech 2016–2021 vyzdvihl P. Šmacho na známé paleolitické lokalitě Kupařovice I vyšší stovky kusů paleolitické štípané industrie. Tuto na nálezy (nikoli však na formalizované nástroje) velmi bohatou lokalitu, nacházející se pro aurignacien naprosto netypicky v údolní nivě, objevili začátkem 60. let žáci učitele O. Svobody (Valoch et al. 1985; Oliva 1987). Zdeňka Nerudová z ní uvádí podchycených 7.279 ks štípané industrie (Nerudová 2008).

Většinu nových nálezů tvoří neretušované polotovary a výrobní odpad, nadto jsou artefakty často značně poškozeny otěrem, k čemuž asi docházelo při povodních. Na větším množství artefaktů je vysrážen sinter, zejména na nálezech z podzimu 2019 a jara 2020, neboť po tzv. „myším roce“ se místní zemědělci jali radikálně hubit přemnožené hlodavce orbou tak hlubokou, že na mnoha místech byla vyorána i podložní spraš. Z nových nálezů stojí za vyobrazení velké zasintované jádro z rohovce typu Krumlovský les, čepelové škrabadlo a větší zlomek retušované čepele (obr. 16).

Literatura

Nerudová Z. 2008: Sídlní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné. *Památky archeologické* XCIX, 5–34. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Jut7N>.
 Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska ‘87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.

Valoch, K., Oliva, M., Havlíček, P., Karásek, J., Pelíšek, J., Smolíková, L. 1985: Das Frühaurignacien von Vedrovice II und Kupařovice I in Südmähren. *Anthropozoikum* N. S. 16, 107–203.

Obr. 16. Kupařovice. Výběr artefaktů – velké jádro, zlomek retušované čepele a škrabadlo. Kresba P. Šmacho.
Fig. 16. Kupařovice. Selected artefacts – a large core, a fragment of the retouched blade, and an endscraper. Drawing by P. Šmacho.

Summary

A larger collection of Paleolithic chipped industry (Fig. 16) was recovered at Kupařovice (Brno-Country District) in ‘Ve Vrbách’ field (Kupařovice I site).
 Petr Šmacho

Letonice (okr. Vyškov)

„Větrník“.

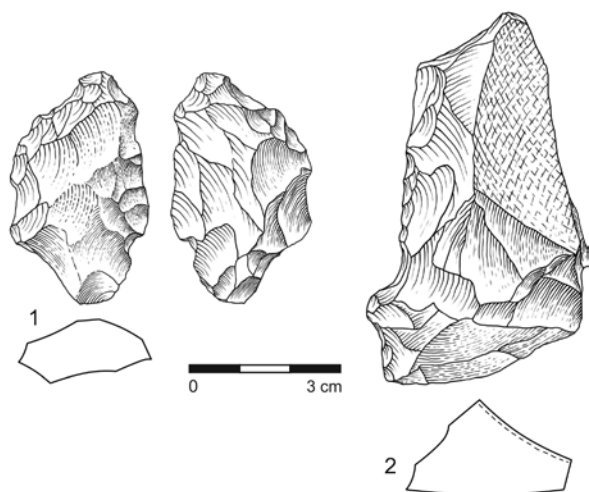
Mladý paleolit, szeletien. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, inv. č. 20000–20052.

Lokalizace: S-JTSK: -570900, -1163400

Z uvedeného výrazného návrší s kótou 394 v severovýchodním výběžku katastru Letovice, a to z vlastního okolí kóty a z pole severně od ní (Mazálek 1960, 47), pochází paleolitická (a početnější neolitická či eneolitická) štípaná industrie, uváděná dosud jako lokalita Bohaté Málkovic (ve skutečnosti může k severovýchodu přesahovat na katastr Kučerova). K lokalitě se vrací autor zprávy proto, že dva ze tří retušovaných nástrojů byly nyní do Moravského zemského muzea spolu s malou kolekcí M. Mazálka předány z Národního muzea. Tvoří je malý, dole přeražený listovitý hrot (obr. 17: 1), přímé drasadlo (obr. 17: 2, obé z jurských rohovců) a ploché rydlo na vklesle retušovaném pazourkovém ústěpu. Průvodní industrii tvoří dvě čepele, tři ústěpy, šet jádrovitých zlomků a deset odštěpků a zlomků, vše z různých silicitů včetně radiolaritu a pazourku. Je zajímavé, že na jedné slabě patinované čepeli (zde nezapočítané) je patrný srpový lesk. Nálezy zřejmě patří různým kulturám, z nichž jako nejvýraznější se jeví prvky szeletien (drasadlo a listovitý hrot), který v regionu prozatím chybí.

Literatura

Mazálek, M. 1960: Paleolitický výzkum Bučovska na Moravě. *Časopis Moravského muzea, vědy společenské* XLV, 27–68.

Obr. 17. Letonice. Vybrané artefakty. Kresba T. Janků.
Fig. 17. Letonice. Selected artefacts. Drawing by T. Janků.

Summary

M. Mazálek collected a leaf point (Fig. 17: 1), a straight sidescraper (Fig. 17: 2) and a flat burin on the Větrník Hill located to the northeast of Letonice (Vyškov District).

Martin Oliva

Mělčany (k. ú. Mělčany u Ivančic, okr. Brno-venkov) Veselá hora; „U Hájků“; Mělčany I.

Střední paleolit, szeletien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos,
1 ks dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.0754136N, 16.4827892E

V roce 2017 při vyklučení části vinohradu a odstranění plotu v okolí kóty 295 m vyzdvihl autor zprávy vyšší desítky kusů paleolitické štípané industrie. Hlavní nálezová plocha se nacházela asi 50 m severovýchodně od kóty, ale nejvýraznější kus celé kolekce a jediný pisatelem nalezený nástroj – silně patinovaný moustiérský hrot (obr. 18) – ležel zcela osamocen cca 100 m jihozápadně na opačné straně temene na souřadnicích WGS-84: 49.0749217N, 16.4806328E.

Tento krátký okamžik pro sběr, tzv. „Absolonovo okno“, trval bohužel jen pár měsíců a dnes je lokalita nejspíš na desetiletí opět sběrům nepřístupná. Lokalitu objevili koncem 60. let žáci učitele O. Svobody. Do literatury ji uvedli K. Valoch (1974) a M. Oliva (1989), kteří ji klasifikovali jako szeletien.

Literatura

Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Valoch, K. 1974: Nové kolekce ve sbírkách ústavu Anthropos Moravského muzea. *Přehled výzkumů* 1973, 9–14, tab. 1–6.

Obr. 18. Mělčany. Moustiérský hrot.
Foto P. Šmacha.

Fig. 18. Mělčany. A Mousterian point.
Photo by P. Šmacha.

Summary

A strongly patinated Mousterian point was discovered at the Mělčany I site (Mělčany u Ivančic cadastral area, Brno-Country District) in the Veselá hora vineyard (Fig. 18).

Petr Šmacha

Modřice (okr. Brno-venkov)

„Hájek“, „Altberge“; Modřice IV.

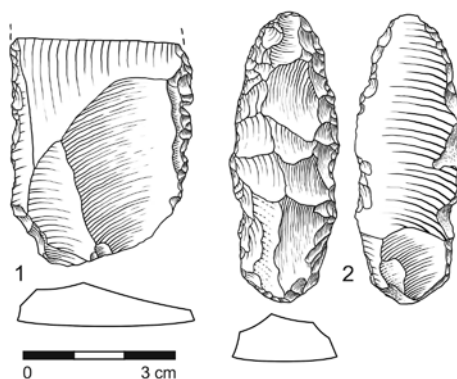
Szeletien, bohunicien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -600798, -1167645

Jako Modřice IV lze označit lokalitu na plochem severním okraji návrší cca 400 m severozápadně od kóty 307, trať „Na Kopci“, v místě bohatého výskytu rohovců v třetihorních štěrcích. K dosavadním sběrům (Oliva 2017) lze ze sběrů J. Lavického, předaných roku 2022 do Moravského zemského muzea, připojit 17 úštěpů, tři zlomky čepelí, tři odštěpky, pět jádrových kusů (např. jádro se změněnou orientací a ploché dvoupodstavové) a 19 retušovaných nástrojů. Ty sestávají ze čtyř listovitých hrotů, resp. jejich zlomků, archaického hrotu a dvojitého drasadla ze spongolitu, dvou levalloidních úštěpů (obr. 19: 1), tří malých úštěpových škrabadel, dvou rydel, zlomků dvou retušovaných čepelí a čtyř jiných retušovaných zlomků. Nejzajímavějším artefaktem je jержmanowický hrot z matné (zvětralé?) horniny okrové barvy (obr. 19: 2).

Literatura

Oliva, M. 2017: Okolí Modřic ve starší době kamenné. In: J. Mitáček et al.: *Modřice. Dějiny města*. Vlastivědná knihovna moravská 101.
Modřice: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 27–44.

Obr. 19. Modřice. Vybrané artefakty. Kresba T. Janků.

Fig. 19. Modřice. Selected artefacts. Drawing by T. Janků.

Summary

The collection from the Modřice IV site (Brno-Country District), which is characterised by dominating Szeletian artefacts, has been supplemented by Levallois flakes, leaf points' fragments and a large Jermanowice-type point from J. Lavický's collection (Fig. 19).

Martin Oliva

Mohelno (okr. Třebíč) „Plevovce“

Pozdní fáze mladého paleolitu. Sídliště. Sonda. Záchraný výzkum.
Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1043883N, 16.1510556E

V létě roku 2022 navázali autoři zprávy na předchozí výzkumy, při kterých byly na lokalitě prozkoumány čtyři kamenné struktury (KSA, KSB, KSD, KSE), a během dvou odstavek přečerpávací vodní elektrárny se nám podařilo prozkoumat nejjížnější a současně i nejnižší položenou kamennou strukturu KSF. Sonda byla vytyčena na základě ojedinělých obnažených kamenů a štípaných kamenných artefaktů vyjmutých z intaktního sedimentu. Během první odstavky byla odkryta plocha o rozměrech 3,5 × 3,5 m, v rámci které se podařilo identifikovat nesouvislou (zjevně poškozenou) kamennou dlažbu (obr. 20). Při jihovýchodním okraji zkoumané plochy byla nálezová situace porušena mladším výkopem, který na základě morfologie a silně oglejené výplně interpretujeme jako studánku (obr. 21). V tomto případě však nebyla vyložena kameny, a ani její odvodňovací koryto nebylo tak výrazné, jak tomu bylo v případě studánky, jež poškodila severozápadní okraj KSD, zkoumané v roce 2021 (Augustinová et al. 2022). Výplň studánky, kromě ojedinělých paleolitických artefaktů v sekundární pozici, neposkytla žádný přesvědčivý archeologický materiál, jenž by umožnil její přiřazení ke konkrétní epizodě osídlení lokality. V průběhu druhé odstavky byla zkoumaná plocha rozšířena severním a východním směrem, kde prostorová analýza nálezů získaných během první odstavky naznačovala možnost pokračování nálezového klastru. Výsledná prozkoumaná plocha tak nakonec dosáhla 20,25 m². Vzhledem k porušení studánkou a velmi silné erozi, zapříčiněné kolísáním vodní hladiny mohelenské nádrže, byla

Obr. 20. Mohelno. Pohled na výzkum KSF v průběhu první odstavky. Foto J. Bartík.
Fig. 20. Mohelno. View of the KSF (=stone Structure F) excavation during the first maintenance break. Photo by J. Bartík.

KSF značně poškozena. Nicméně i přes tyto skutečnosti se zdá být zřejmé, že kamenná dlažba nebyla tak souvislá a paleolitická vrstva nevykazovala tak vysokou hustotu artefaktů, jak tomu bylo u kamenných struktur prozkoumaných v minulých letech (Bartík et al. 2020; Rychtaříková et al. 2021). V kolekci nalezených artefaktů štípané kamenné industrie, jež je opět vyrobena zejména z křišťálu, který doplňují silicit z glacienních sedimentů a plazma, jsou zastoupeny také charakteristické odstěpovače-jádra a mikrolity. Opět byly zaznamenány drobné hrudky červeného barviva, fragmenty zvířecích zubů i kostí a hrubotvará industrie z lokálních surovin – granulitu, amfibolitu a ortoruly. Při západním okraji zkoumané sondy byla mimo jiné nalezena hrudka hlíny, vypálené při nízké teplotě a v redukčním prostředí. Během dalších výzkumných sezón budou pracovníci Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., nadále pokračovat v průzkumu lokality, jelikož samotný potenciál této oblasti nebyl zdaleka vyčerpán.

Literatura

Augustinová, K., Škrdla, P., Bartík, J., Rychtaříková, T. 2022: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 63(1), 108–109.

Bartík, J., Škrdla, P., Rychtaříková, T., Demidenko, Y. E., Nejman, L. 2020: Kamenná struktura E v Mohelně-Plevovcích: nová výzva pro metodiku výzkumu. *Přehled výzkumů* 61(1), 47–57. DOI: 10.47382/pv0611-05. Dostupné také z: http://pv.arub.avcr.cz/61_1_05.pdf.

Rychtaříková, T., Bartík, J., Škrdla, P., Augustinová, K. 2021: Mohelno (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 62(1), 176–177.

Obr. 21. Mohelno. Detail nálezové situace porušené studánkou. Foto J. Bartík.

Fig. 21. Mohelno. Detail of the archaeological context damaged by a well. Photo by J. Bartík.

Summary

A salvage archaeological excavation of the Mohelno-Plevovce site (Třebíč District) continued during the maintenance break at the Dalešice Hydro Power Plant in the summer of 2022. The southernmost and the lowest stone Structure F was completely excavated (Fig. 20). At the southeastern part of the trench, the artefact-bearing horizon was damaged by a later interference. Based on its morphology, we interpret it as a well (Fig. 21). We can conclude that the stone Structure F was not as continuous, and the Paleolithic layer did not show as high density of artefacts as was the case with the stone structures excavated in previous years.

Klára Augustinová, Petr Škrdla, Jaroslav Bartík,
Tereza Rychtaříková

Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)

Jeskyně Pekárna; Mokrý I.

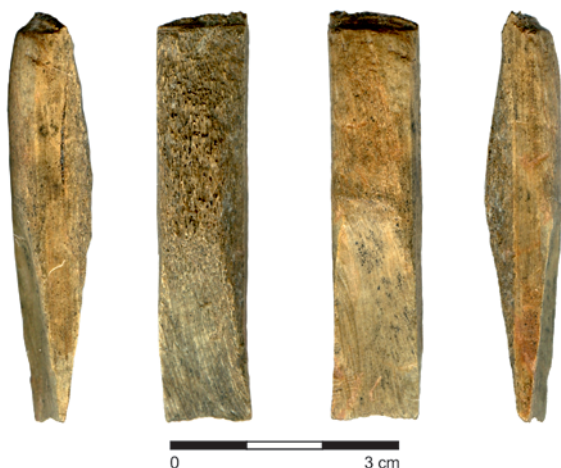
Magdalénien. Sídliště. Náhodný zásah/nález. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -587601, -1156662

Mezi nálezy ze sbírky J. Lavického, předané roku 2022 do Moravského zemského muzea (viz dále u hesla Tvarožná), je uvedena jeskyně s klasickou stanicí magdalénienu zastoupena dlátkovitě zkosenouází parohového kopí (délka 53 mm, průřez max. 12 × 10 mm; obr. 22). Obě zkosené plošky jsou konkávní a jemné podélné rýžky zde představují jen stopu opracování, nikoli úmyslné zdrsnění. Jak svědčí stopy řezů na distálním konci zlomku, byla báze od celého artefaktu záměrně oddělená po příčném nařezání z obou stran.

Literatura

Neuvedeno.

Obr. 22. Mokrý-Horákov, Jeskyně Pekárna. Parohový nástroj. Foto M. Oliva.

Fig. 22. Mokrý-Horákov, Pekárna Cave. An antler tool. Photo by M. Oliva.

Summary

Among the finds in Lavický's collection was also an adze-shaped proximal end of antler point (Fig. 22) from the Magdalénien site in Pekárna Cave (Mokrý u Brna cadastral area, Brno-Country District).

Martin Oliva

Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)

„U Lomu“, parc. č. 1056/5.

Paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.2336506N, 16.7600761E

Během evidence a dokumentace archeologických objektů ležících v předpolí lomu Mokrý (Českomoravský cement, a. s.) proběhla také revize místa naleziště Mokrý-lom X, kde byla v minulosti pracovníky Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i.,

lokalizována a prozkoumána část paleolitické stanice. V místech současného kalíšťe, situovaného mimo prováděné sondy, byly nalezeny drobné pazourkové úšťěpy.

Literatura

Kos, P. 2013: Paleolit – mezolit. In: K. Geislerová, D. Parma (eds.): *Výzkumy – Ausgrabungen 2005–2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., 9–11.

Summary

A collection of small flint flakes was recovered during a survey at the Mokrý-lom X site (Mokrý u Brna cadastral area, Brno-Country District).

Petr Kos

Moravany (k. ú. Moravany u Brna, okr. Brno-venkov)

Kozí horka; Moravany II.

Střední paleolit, szeletien. Sídliště. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 1 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.1332664N, 16.5670214E

Na jaře 2018 nalezl autor zprávy na severní straně kóty 356 m, Kozí horka, pod dráty vysokého napětí bifaciální drasadlo vyrobené z moravského jurského rohovce (obr. 23). Za určení suroviny patří díky A. Přichystalovi. V okolí níže po svahu bylo dále nalezeno i několik málo kusů nevýrazné paleolitické štípané industrie a pár jader z období neolitu z rohovce typu Krumlovský les, varieta II. Horní část lokality nad polní cestou je bohužel v současnosti již zničena navážkou stavební suti.

Tuto lokalitu objevil H. Freising kolem roku 1940 (Oliva 1989), a byla revidována týmem P. Škrdly (Škrdla et al. 2011), přičemž bylo nalezeno 29 paleolitických artefaktů převážně z rohovce typu Krumlovský les a spongolitu, zahrnujících velké diskovitě jádro, pět drasadel a levalloiský hrot.

Literatura

Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPS a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV52_1_studie_1.pdf.

Obr. 23. Moravany. Bifaciální drasadlo. Foto P. Šmacha.

Fig. 23. Moravany. A bifacial sidescraper. Photo by P. Šmacha.

Summary

A bifacial sidescraper together with several undeterminable artefacts were collected at the Moravany II site (Brno-Country District) in 'Kozí horka' field (Fig. 23).

Petr Šmacho

Nikolčice (okr. Břeclav)

„Vinohrady“; Nikolčice II.

Epiaurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 1 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 48.9844494N, 16.7506428E

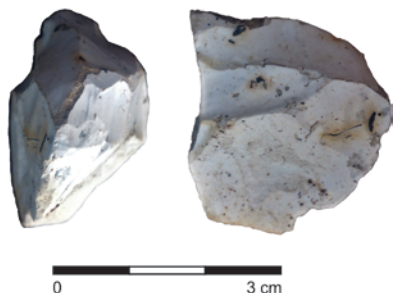
Na jaře 2022 vyzdvihl autor zprávy v poloze „Vinohrady“ silně patinované vysoké vyčnělé škrabadlo (obr. 24). Artefakt je velmi nápadně podobný škrabadlům-zobcům z epiaurignacké stanice Lhotka I „U Lesíka“, jejichž výskyt mimo tuto centrální stanici je ovšem dosti řídký.

O tři roky dříve zde pisatel našel dva kusy zlomků jader ze stejného materiálu a malé množství nepatinované neolitické štípané industrie bez výrazných typů.

Tato drobná lokalita byla objevena v roce 2009 P. Škrdlou a jeho spolupracovníky, kteří zde našli 11 kusů paleolitických artefaktů (Škrdla et al. 2010).

Literatura

Škrdla, P., Havlíček, F., Rychtaříková, T. 2010: Nikolčice (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 51, 289–290.

Obr. 24. Nikolčice. Škrabadlo. Foto P. Šmacho.

Fig. 24. Nikolčice. An endscraper. Photo by P. Šmacho.

Summary

A nosed thick endscraper (Fig. 24) was discovered at the Nikolčice II site (Břeclav District) in 'Vinohrady' field.

Petr Šmacho

Ochoz u Brna (k. ú. Ochoz u Brna, okr. Brno-venkov) Jeskyň Švédův stůl.

Střední paleolit, magdalénien. Sídliště. Sonda. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.2453742N, 16.7477453E

V roce 2022 pokračoval revizní výzkum překopávaných sedimentů (cf. Nejman et al. 2020; 2021), které jsou deponovány před jeskyní Švédův stůl v Moravském krasu. Tato deponie vznikla v průběhu předchozích archeologických výzkumů, během kterých byly vytěženy sedimenty po prozkoumání vyvezeny na haldu,

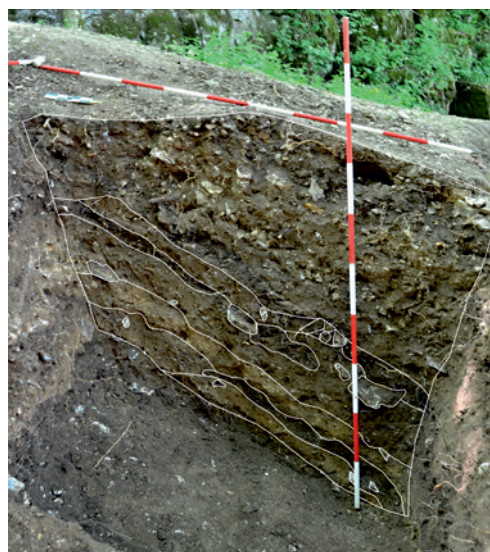
tvořící dnes plošinu před jeskyní. V roce 2022 byla položena sonda při severovýchodním okraji plošiny, ze které se podařilo vytěžít 3 m³ sedimentu (odpovídá 310 pytlům). Veškerý vykopaný sediment byl následně odtransportován a proplaven na sítěch o rozměru ok 2 x 2 mm. Sonda dosáhla hloubky 150 cm a na základě zdokumentovaného profilu (obr. 25) se opět potvrdilo, že svrchní část sedimentů (do hloubky cca 80 cm) je již značně homogenizovaná, což souvisí s jejím vícenásobným překopáním neprofesionálními archeology v 70.–80. letech 20. století (cf. Nejman et al. 2021, 179, obr. 12). Ve spodní části stratigrafie se pak nacházely pozůstatky původní haldy z výzkumu jeskyně prováděného B. Klímou (1962), které se projevovaly střídáním tenkých vrstev pleistocenních a holocenních sedimentů (obr. 25), silně promísených úlomky vápence. S vícenásobným překopáním svrchní části stratigrafie koreluje také nižší množství archeologických nálezů oproti sedimentům z původní haldy, které nebyly znovu překopány. Revizním výzkumem se podařilo získat především bohatou kolekci zvířecího osteologického materiálu (převážně pleistocenního stáří), ale rozšířen byl i dosavadní fond nálezů kamenné industrie a dalších typů artefaktů, jejichž typologická a chronologická analýza aktuálně stále probíhá. S ohledem na získané výsledky a stále aktuální možnost objevu antropologického materiálu (použitelného pro výzkum neandrtálské DNA) bude výzkum sedimentů před jeskyní Švédův stůl nadále pokračovat.

Literatura

Klíma, B. 1962: Die archäologische Erforschung der Höhle „Švédův Stůl“ in Mähren. In: R. Musil (ed.): *Die archäologische Erforschung der Höhle „Švédův stůl“ 1953–1955*. Anthropos 13, N. S. 5. Brno: Krajské nakladatelství v Brně, 7–96.

Nejman, L., Bortel, R., Johančík, R., Králík, M., Lengyel, M., Mlejnek, O., Nedomová, L., Škrdla, P., Vohryzek, S., Záhorák, V. 2021: Ochoz u Brna (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 62(1), 179.

Nejman, L., Hughes, P., Sullivan, M., Wright, D., Way, A. M., Skopal, N., Mlejnek, O., Škrdla, P., Lisá, L., Kmošek, M., Nývltová Fišáková, M., Králík, M., Neruda, P., Nerudová, Z., Přichystal, A. 2020: Preliminary report of the 2019 excavation at Švédův Stůl Cave in the Moravian Karst. *Přehled výzkumů* 61(1), 11–19. DOI: 10.47382/pv0611-01. Dostupné také z: http://pv.arub.avcr.cz/61_1_01.pdf.

Obr. 25. Ochoz u Brna, jeskyň Švédův stůl. Profil sondy. Foto a digitalizace J. Bartík.
Fig. 25. Ochoz u Brna, Švédův stůl Cave. A section of the test pit. Photo and digitalisation by J. Bartík.

Summary

A discard sediment pile in front of Švédův Stůl Cave (Moravian Karst) in Ochoz u Brna (Brno-Country District) was excavated by a test pit (Fig. 25) and wet sieved using 2 mm sieves. Previous excavations in this cave recovered archaeological material from different prehistoric periods including the Middle and Upper Palaeolithic. Important finds that were acquired from the discard pile in the summer of 2022 will be subject to further analyses including radiocarbon dating and aDNA.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, Ondřej Mlejnek, Ladislav Nejman, Dominik Chlachula, Klára Augustinová, Eliáš Urban, Miroslav Králík, Martin Macků

Ondratice (okr. Prostějov)

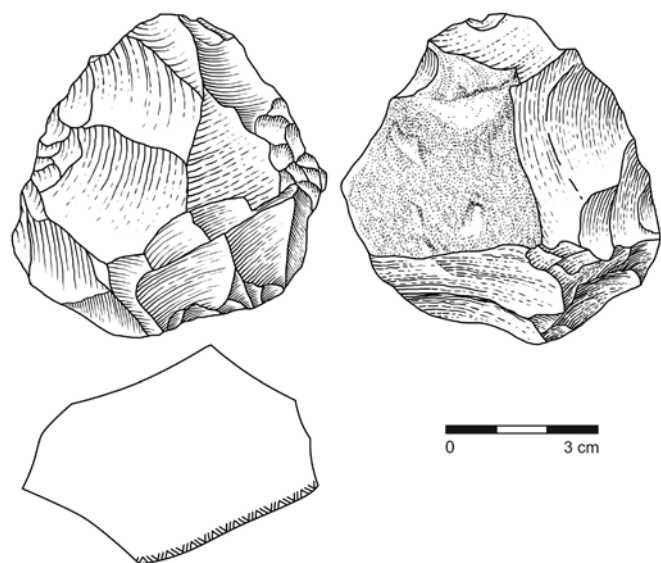
„Velká Začaková“, „Holcase“; Ondratice I.

Szeletien, bohunicien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum.

Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -563367,-1146829

Součástí souboru předaného z Univerzity Karlovy do Moravského zemského muzea (viz dále u hesla Tvarožná) byly i křemencové artefakty z Ondratice I (Svoboda 1980; Mlejnek et al. 2012; Oliva 2021). Josef Lavický ve svém deníku uvádí jen nahodilou návštěvu, kdy našel pouze ojedinělé kousky a nechal ležet 20 kg těžký „gigantolit“. Soubor byl tedy shromážděn někým jiným, možná K. Žeberou, čemuž by nasvědčovalo označení místních ortokvarcitů za „dinasový křemeneč“. Úštěpy (21 ks, vesměs s bokem jádra a 1 levalloiský) převažují dvojnásobně nad jádrovitými kusy, z nichž můžeme jmenovat velké připravené jádro, levalloidní jádro připravené k jednosměrné redukci (obr. 26), dvě plochá jádra obdélníkového tvaru (obr. 27: 1), ploché dvoupodstavové jádro, čepelové jádro se změněnou orientací a čtyři další vytěžené či méně zdařilé kusy. Nástroje představují velký bodec, vyklenuté drasadlo (obr. 27: 2) a levalloiský hrot (obr. 27: 3). Čepel a odpad chybí a ze silicitů se vyskytl pouze zlomek škrabadla, což prozrazuje výběrový charakter souboru. Atypický listovitý hrot z radiolaritu (obr. 28) našel P. Šmacha.

Obr. 26. Ondratice. Levalloidní jádro. Kresba T. Janků.
Fig. 26. Ondratice. Levallois core. Drawing by T. Janků.

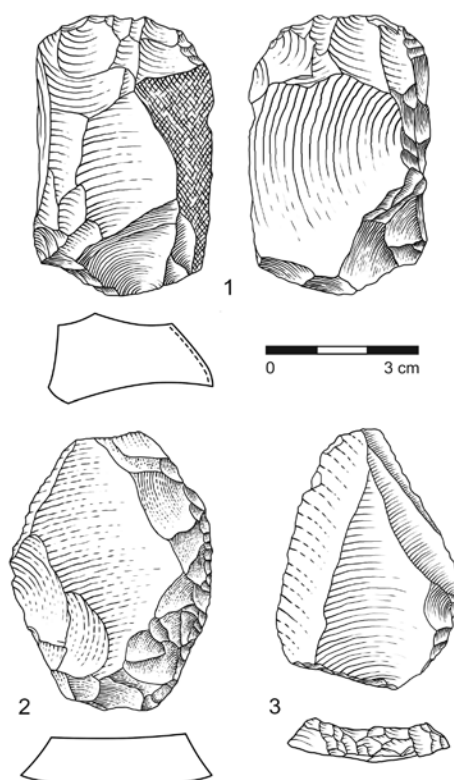
Z nových nálezů P. Šmacha stojí za vyobrazení listovitý hrot z radiolaritu (obr. 28), vyrobený z technického úštěpu s bokem jádra. Jeho distální konec byl ztenčen plochým zvlněným negativem (odštěpovač), který byl z levé strany ještě přeretušován.

Literatura

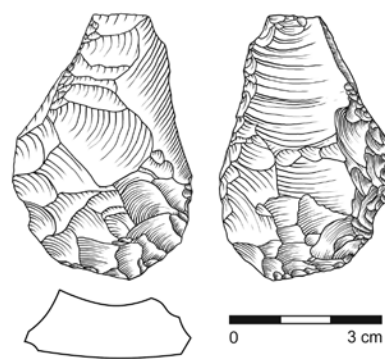
Mlejnek, O., Škrdla, P., Přichystal, A. 2012: Ondratice I/Želeč – an Early Upper Palaeolithic Site in Central Moravia. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 42(3), 295–314.

Oliva, M. 2021: Ondratice I/Želeč: ústřední mladopaleolitická stanice s listovitými hroty. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* CVI(1), 3–74.

Svoboda, J. 1980: *Křemencová industrie z Ondratice. K problému počátků mladého paleolitu*. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně IX(1). Praha: Academia.

Obr. 27. Ondratice. Levalloiské artefakty. Kresba T. Janků.
Fig. 27. Ondratice. Levallois artefacts. Drawing by T. Janků.

Obr. 28. Ondratice. Listovitý hrot z radiolaritu. Kresba T. Janků.
Fig. 28. Ondratice. A leaf point made from radiolarite. Drawing by T. Janků.

Summary

A collection of artefacts from the Ondratice I site (Prostějov District), which was transferred from the Charles University to the Moravian Museum, includes quartzite artefacts only, most probably selected artefacts (waste and blades are missing). Collection includes a Levallois core (Fig 26). The group of tools includes a large pick, a sidescraper (Fig. 27: 2) and a Levallois point (Fig. 27: 3). Petr Šmacho found an additional leaf point (Fig. 28).

Martin Oliva

Ořechov (okr. Brno-venkov)

„Randlík“; kóta 303 m. Ořechov II. „Kabáty“; Ořechov IV. „Staré boudy“; Ořechov VI.

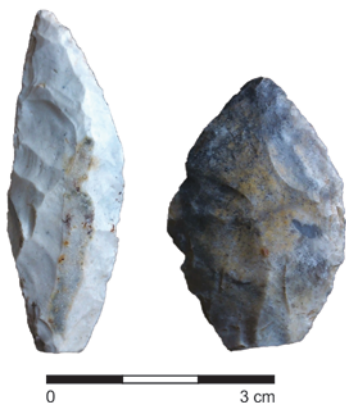
Szeletien (Ořechov II), bohunicien (Ořechov IV), počátek mladého paleolitu (Ořechov VI). Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: Ořechov II – 49.1066539N, 16.5430425E; Ořechov IV – 49.1259300N, 16.5115747E; Ořechov VI – 49.1185786N, 16.5418408E

V letech 2002 a 2015–2020 prováděl autor zprávy příležitostně sběry na známé a již velmi vyčerpané paleolitické lokalitě Ořechov II (Valoch 1962). Celkem vyzdvihl asi 300 kusů paleolitických artefaktů, zahrnujících dva menší listovité hroty, spodní polovinu většího a již v pravěku zlomeného listovitého hrotu, tři drasadla, pět škrabadel, dále zlomky různých nástrojů, jádra, čepelové a uštěpové polotovary a výrobní odpad. K tomu i malé množství neolitické nepatinované industrie.

Na podzim 2017 a na jaře 2018 našel pisatel po hlubší orbě na poli dva listovité hroty (obr. 29). Menší je vyroben z moravského jurského rohovce, větší z rohovce typu Krumlovský les. Větší kus je technologicky zajímavý tím, že výrobce patrně záměrně využil skutečnosti, že ve štípatelném materiálu byly geodové dutiny s drobnými krystaly, a část z nich záměrně na obou stranách artefaktu neodpreparoval, čímž docílil jednak zajímavého estetického efektu a zároveň takový zdrsňený povrch musel být při případném připevnění do dřevěné násady ve spoji mnohem pevnější. Je otázkou, jestli si pro tento účel už záměrně vybral v surovině stěnu geody, nebo to byla jen šťastná souhra okolností.

Tuto klasickou lokalitu objevil pravděpodobně J. Lavický ve 30. letech. Původní kravíny a pole západně od kóty po válce zabrala lidová armáda, pole zatravnila, částečně zastavěla a hlavně obehnila vysokou betonovou zdí, od té doby je větší část lokality sběru nepřístupná. Nedávno byla přístupná část revidována s využitím GPS týmem P. Škrdly.

Obr. 29. Ořechov II. Listovité hroty. Foto P. Šmacho.

Fig. 29. Ořechov II. Leaf points. Photo by P. Šmacho.

Obr. 30. Ořechov IV. Škrabadlo a levalloiské hroty. Foto P. Šmacho.

Fig. 30. Ořechov IV. An endscraper and Levallois points. Photo by P. Šmacho.

V letech 2017–2021 prováděl autor zprávy příležitostně sběry na lokalitě Ořechov IV. Celkem vyzdvihl vyšší stovky kusů paleolitických artefaktů, zahrnující levalloiské hroty a čepel, škrabadla, drasadla, jádra, zlomky, a hlavně výrobní odpad. Vyobrazeny jsou jen esteticky nejhezčí nalezené artefakty (obr. 30): velké škrabadlo (z klastru IVa), levalloiský hrot s patkou *chapeau de gendarme* a levalloiský hrot vyrobený ze silicitu typu Líšeň-Zadní Slatinsko. Za určení suroviny patří poděkování A. Přichystalovi.

Tuto lokalitu objevil již J. Lavický ve 30. letech, který zde vyzvedl 102 ks štípané industrie. Avšak vzhledem k tomu, že ač poloha lokality byla přesně popsána v literatuře (Oliva 1989), tak z důvodu nedostupnosti podrobných vojenských map pro veřejnost v měřítku 1 : 10.000, dlouho unikala pozornosti sběratelů. Sám pisatel hledal její polohu marně podle běžné turistické mapy na opačné straně strže. Polohu lokality se podařilo opět náhodou vypátrat až P. Škrdlovi v roce 2010. Lokalita byla později revidována s využitím GPS a několikrát prokopána a promyta (Škrdla et al. 2011). Počet zde nalezených artefaktů již přesáhl řád vyšších tisíců, a co je nejdůležitější, byla získána i relevantní data z uhlíků ze stratifikovaných poloh.

V letech 2017–2021 sbíral autor zprávy příležitostně štípanou industrii též v poloze Ořechov VI, na malém poličku u křížení polních cest cca 250 m jihovýchodně od bočního nálezuvého klastru velmi známé klasické lokality Ořechov Ia. Celkem vyzdvihl během tří sběrů vyšší desítky kusů paleolitických artefaktů. Většina materiálu pocházejícího z této polohy je bohužel značně rozpraskána mrazem, zato se však najdou relativně početně zastoupené zasintrované kusy. Nejvíce nápadnými exempláři v nově získané drobné kolekci jsou levalloiský hrot ze spongolitu a dvě škrabadla (obr. 31). Posledním pisatelem nalezeným nástrojem bylo rydlo.

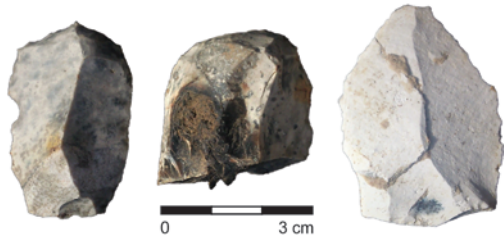
Kdo a kdy objevil tuto novou lokalitu, není autorovi známo. V přehledu paleolitických lokalit okresu Brno-venkov z roku 1989 se ještě nevyskytuje, číslování zde končí římskou číslicí „V“. Jako pouhý bod na LIDAR G5 mapě s číslem VI, avšak bez jakýchkoliv bližších podrobností, byla nejspíš poprvé publikována P. Škrdlou (Škrdla et al. 2016, obr. 2). V místě na téže mapě označeném jako VII pisatel při dvou návštěvách žádné paleolitické artefakty nenašel, pouze neolitické jádro a drobnou čepelku.

Literatura

- Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.
- Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPS a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV52_1_studie_1.pdf.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Bártík, J., Hrušková, A., Krása, J. 2016: Ořechov IV: Nová lokalita bohunicienů nad údolím Bobravy. *Přehled výzkumů* 57(1), 11–31. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV-57-1_skrdla.pdf.

Valoch, K. 1962: Die Blattspitzenindustrie von Ořechov II bei Brno. *Antropozoikum* X (1960), 35–47.

Obr. 31. Ořechov VI. Škrabadla a levalloiský hrot. Foto P. Šmacha.
Fig. 31. Ořechov VI. Endscrapers and levallois point. Photo by P. Šmacha.

Summary

A collection of the Paleolithic chipped stone industry including leaf points (Fig. 29) was found at the Ořechov II site (Brno-Country District) in ‘Randlík’ field.

A new collection of the Paleolithic chipped artefacts (Fig. 30) collected at the Ořechov IV site (Brno-Country District) in ‘Kabáty’ field enriches the earlier finds from the site.

A small collection of Paleolithic artefacts (Fig. 31) was found at the Ořechov VI site (Brno-Country District) in ‘Staré boudy’ field.

Petr Šmacha

Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)

„U Kříže“, „Neštěstí“.

Mladý paleolit. Ojedinělý artefakt. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

Lokalizace: WGS-84: 49.2485881N, 16.5143861E

Na známé neolitické lokalitě (např. Lečbých 2021), kde probíhají intenzivní archeologické výzkumy, byl sběrem na zbyváající zemědělsky obdělávané ploše nalezen ojedinělý paleolitický artefakt. Jedná se o střední část čepele s místní laterální retuší na dorzální straně. Je to první doklad paleolitického osídlení z této polohy. Ve starší literatuře (Oliva 1989, 23) se pod polohou III uvádí ústěp z hrany jádra z rohovce typu Krumlovský les z jižního okraje obce. Souvislost s výše uvedeným nálezem nelze vyloučit.

Literatura

Lečbých, M. 2021: Rozdrojovice (okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 62(1), 202.

Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Summary

An isolated Paleolithic artefact was found within a remaining part of the well-known Neolithic site in Rozdrojovice (Brno-Country District).

Martin Kuča, Petr Matějček

Rudice (k. ú. Rudice u Blanska, okr. Blansko)

„Klíčky“, Rudice IV.

Střední paleolit, aurignacien, epiaurignacien. Dílenský areál, sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezu.

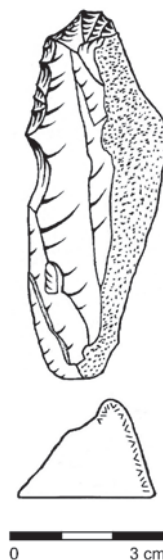
Lokalizace: WGS-84: 49.3393347N, 16.7127014E

Na nově objevené lokalitě Rudice IV přinesla třetí sezóna povrchových sběrů další pravěké artefakty. Nálezová plocha je tvořena několika z části se překrývajícími klastry z různých období. Je nesnadné rozhodnout, zda se jednalo o sídliště, anebo vzhledem k vyšší nadmořské výšce jde převážně o dílenský areál zpracovávající místní jurské rohovce.

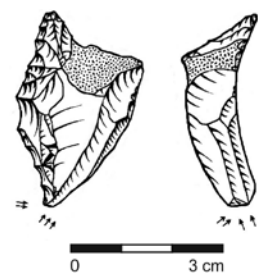
Největší počet nálezů se koncentroval na okraji pole v místě, kde se začíná lámat mírný svah jižním směrem a lokalita nepochybně pokračuje i západně do sběru nepřístupné dlouhodobě zatrávněné plochy. Na jaře 2022 se autorovi podařilo nalézt mimo jiné i aurignacké škrabadlo na čepeli ze spongolitu (obr. 32) a na podzim téhož roku pak do epiaurignacien se hlásící kombinaci škrabadla typu Lhotka s vícenásobným rydlem z místního jurského rohovce (obr. 33).

K nejstarší kolekci pak připojila E. Šmachová mousteriánský hrot vyrobený z místního rohovce (obr. 34), který zřejmě přináležel k středopaleolitickým drasdlům nalezeným zde o dva roky dříve a publikovaným M. Olivou (Oliva 2022).

Ve vzdálenosti cca 100 m severovýchodně od hlavní koncentrace byly nalezeny i nepatinované artefakty. Mezi desítkou kusů převažují zlomky čepelí z rohovce typu Krumlovský les variety I, mezi nimiž vyniká škrabadlo se svěřím povrchem, které A. Přichystal určil jako polský silicit typu čokoláda.

Obr. 32. Rudice. Škrabadlo. Kresba P. Šmacha.
Fig. 32. Rudice. An endscraper. Drawing by P. Šmacha.

Obr. 33. Rudice. Kombinovaný nástroj. Kresba P. Šmacha.
Fig. 33. Rudice. A combined tool. Drawing by P. Šmacha.

Obr. 34. Rudice. Mousteriánský hrot. Kresba P. Šmacha.

Fig. 34. Rudice. A Moustérian point. Drawing by P. Šmacha.

Literatura

Oliva, M. 2022: Rudice. *Přehled výzkumů* 63(1), 116.

Summary

In 2022, the Rudice IV – ‘Klínský’ site (Blansko District) yielded an Aurignacian spongolite endscraper, an Epi-Aurignacian combined tool (Lhotka-type endscraper (Fig. 32), with a borer made of local Jurassic chert; Fig. 33) and a Mousterian point made of local chert (Fig. 34). Some unpatinated artefacts were also found ca 100 m northeast of the main concentration of finds.

Petr Šmacha

Silůvky (okr. Brno-venkov)

„Jalovčiny“; Silůvky I.

Paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -608452, -1170722

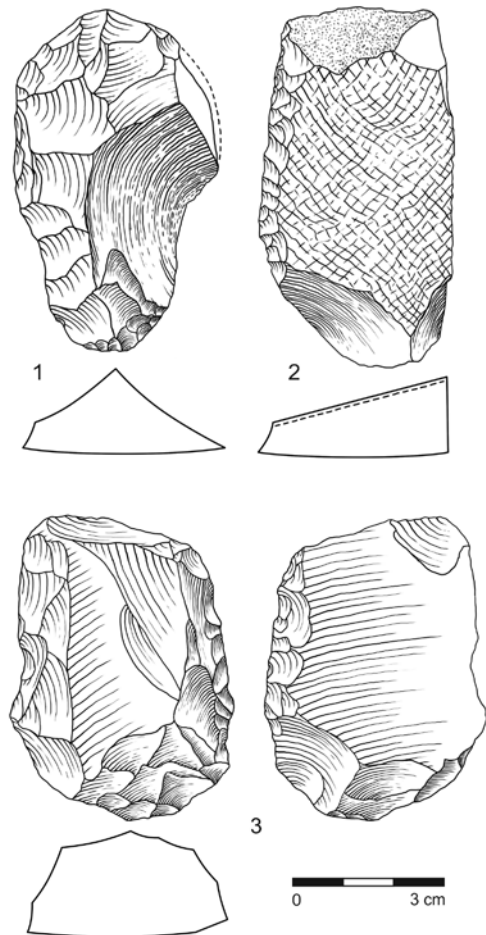
Část sbírky J. Lavického, převedená v roce 2022 z Univerzity Karlovy do Moravského zemského muzea (viz dále u hesla Tvarožná), obsahovala i početnou kolekci ze Silůvek. Jako lokalitu I – „Jalovčiny“ v okolí kóty 334 (Oliva 1989; Škrdla et al. 2011) je možné identifikovat sběry označené Lavickým jako „III“ nebo značkou kóty (viz zápisky v jeho deníku). Takto je označeno šest jader (např. dvě jádra jednopodstavová čepelová), devět úštěpů, čtyři čepele, třináct zlomků a devět nástrojů: čepelové škrabadlo s převislou hlavicí, čtyři výrazná drasadla (obr. 35: 1–3), úštěp s mělkým vrubem a tlustý zoubkovaný úštěp a dva další nástroje. Převažují rohovce typu Krumlovský les, archaické ometé drasadlo (obr. 35: 3) je však ze spongolitu. Na rozdíl od jader mají nástroje spíše středopaleolitický charakter. Jiné artefakty nesou označení Silůvka V, které se v deníku nevyskytuje: pět jader či jejich zlomků, devět úštěpů, vodící a cílová čepel, šest zlomků a pět nástrojů: hlavice škrabadla, příčné hranové rydlo, zlomek oboustranně retušované čepele a dvě drasadla.

Nejvíce industrie, bez výraznějších typů, obsahuje sáček označený jen jako Silůvka. Surovinové složení je totožné s lokalitou I a je pravděpodobné, že tvoří součást tamní kolekce.

Literatura

Oliva, M. 1989: Paleolit. In: L. Belcredi et al.: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov, 8–32.

Škrdla, P., Rychtaříková, T., Nejman, L., Kuča, M. 2011: Revize paleolitického osídlení na dolním toku Bobravy. Hledání nových stratifikovaných EUP lokalit s podporou GPS a dat z dálkového průzkumu Země. *Přehled výzkumů* 52(1), 9–36. Dostupné také z: https://www.arub.cz/prehled-vydanych-cisel/PV52_1_studie_1.pdf.

Obr. 35. Silůvky. Drasadla. Kresba T. Janků.

Fig. 35. Silůvky. Sidescrapers. Drawing by T. Janků.

Summary

A collection of chipped stone industry of a mixed nature comes from the Silůvky I site (Silůvky cadastral area, Brno-Country District) from the area of the 334 m elevation marker. The surface surveys made by J. Lavický enlarge the Middle Paleolithic component of the assemblage (Fig. 35: 1–3), which is particularly noticeable in the case of a heavily altered sidescraper made of spongolite (Fig. 35: 3).

Martin Oliva

Sklené nad Oslavou (okr. Žďár nad Sázavou) „K Velkým“; Sklené nad Oslavou I.

Micoquien, mladý paleolit. Dílenský areál. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: u autora zprávy.

Lokalizace: WGS-84: 49.4459431N, 16.0505386E

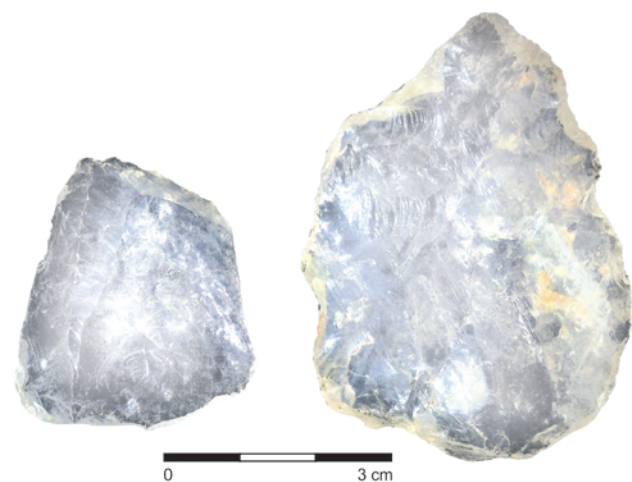
Roku 2022 byly na mineralogické burze v Tišnově získány z pozůstalosti nálezce dva artefakty z křišťálu: úštěp s příčnou retuší a úštěp s částečnou plošnou retuší – možná polotovar hrotu (obr. 36). Artefakty našel okolo roku 1980 sběratel minerálů F. Bukáček na plochem návrší nad rybníkem Silnice.

Toto místo pod křížením elektrického vedení v trati „K Velkým“ jako archeologickou lokalitu Sklené nad Oslavou I uvedl do literatury K. Valoch (2004), který ji na základě nálezu drasidla se ztenčeným hřbetem z citrínu klasifikoval jako středopaleolitickou z období micoquienu.

Artefakty z této lokality však ani zdaleka nedosahují eolizace povrchu jako je tomu u nálezů pocházejících z jen 4,3 km vzdálených Suků I a Suků II, které ovšem výše uvedený autor též přiřazoval do micoquienu. Zároveň však uváděl, že odkud brali neandertálci z předchozího interglaciálního taubachieniu z Kůlny používaný křišťál, se zatím bezpečně neví. Nelze však ani vyloučit možnost, že lokalita Sklené nad Oslavou I je kontaminována mladší příměsí, neboť úštěp s příčnou retuší se mi jeví subjektivně jako ten s lehce svěžejším povrchem oproti druhému artefaktu s plošnou retuší.

Literatura

Valoch, K. 2004: Křišťály jako surovina štípané industrie. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXXXIX, 129–166.

Obr. 36. Sklené nad Oslavou. Retušované úštěpy z křišťálu. Foto P. Šmacha.

Fig. 36. Sklené nad Oslavou. Two retouched flakes from rock crystal. Photo by P. Šmacha.

Summary

Two retouched flakes from rock crystal (Fig. 36) were found at Sklené nad Oslavou I site (Žďár nad Sázavou District).

Petr Šmacha

Spešov (okr. Blansko)

Bývalý lom.

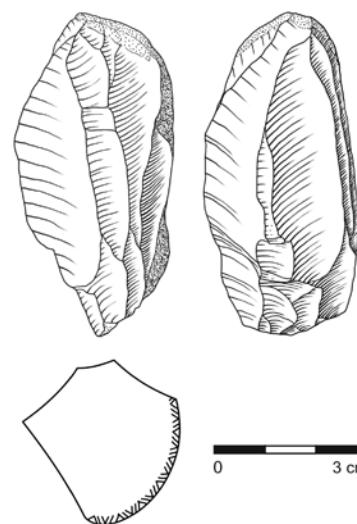
Mladý paleolit. Ojedinělý artefakt. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Ústav pro archeologii FF UK.

Lokalizace: S-JTSK: -594800,-1139100

Josef Skutil (1949) uvádí, že jistý major Teplý našel v rokli jižně od obce 6 cm dlouhý hoblíkovitý artefakt z pazourku. Ten byl identifikován v Ústavu pro archeologii FF UK. Jde o jedno-podstavové čepelové jádro z hrubšího pazourku, celkově bílé patinované, beze stop úpravy (obr. 37). Úderová plocha byla vytvořena třemi údery. Místo nálezu lze situovat do míst pozdějšího písečnicku JJZ od obce, kde se původní nadmořská výška příliš neodchylovala od vrstevnice 330 m.

Literatura

Skutil, J. 1949: Paleolitický nález ze Spešova u Blanska. *Československý kras* 11, 136.

Obr. 37. Spešov. Jádro. Kresba T. Janků.

Fig. 37. Spešov. A core. Drawing by T. Janků.

Summary

An earlier find of a unipolar blade core (Fig. 37) made of erratic flint from Spešov (Blansko District) was recently reidentified within the collection from the Charles University in Prague.

Martin Oliva

Šelešovice (okr. Kroměříž)

„Pod Rozdíly“, parc. č. 476/10.

Paleolit. Ojedinělé artefakty. Plošný odkryv. Záchranný výzkum.

Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. A30505, A30506.

Lokalizace: WGS-84: 49.2554600N, 17.3620861E

V neolitickém hliníku (viz oddíl Neolit) byly nalezeny dva kompletní moláry mamuta srstnatého (obr. 38; za předběžné určení velice děkujeme M. Roblíčkové). Je vyloučeno, že jde o intruzi způsobenou geologickými procesy, jelikož se obě stoličky nacházely v horních partiích objektu společně s keramickým materiálem. Otázka jejich transportu na lokalitu nositeli lengyelské kultury není vyloučena. Je pravděpodobné, že mohly být nalezeny v obnažených terasách řeky Moravy a na lokalitu doneseny jako kuriozita, případně pracovní pomůcka.

Obr. 38. Šelešovice. Moláry mamuta ze zásypu hlíníku. Foto M. Popelka.

Fig. 38. Šelešovice. Mammoth molars from the Lengyel feature's infill. Photo by M. Popelka.

Literatura

Bartík, J., Fojtík, A., Popelka, M. 2018: Sídliště lengyelské kultury Šelešovice – „Pod rozdílý“. *Acta Musealia Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně a Muzea regionu Valašsko XVI(1-2)*, 8–31.

Summary

Two complete molars of a woolly mammoth (Fig. 38) were found in the Lengyel feature's infill in Šelešovice (Kroměříž District).

Miroslav Popelka, Martin Paulus

Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov) „Vinohrady“; Šlapanice II.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -591000, -1164100

Jako Šlapanice II označil kdysi autor zprávy návrší severně od Šlapanic s kótou 260 na staré speciálce, odkud měly pocházet paleolitické nálezy, v dané době neznámé. Ty se však objevily v kolekci J. Lavického, předané v roce 2022 do Moravského zemského muzea (viz dále u hesla Tvarožná). Soubor obsahuje zlomek jádra z hnědého silicitu, pět čepelí, dva úštěpy, dva odštěpky a dva zlomky, převážně z jurských rohovců. Vyobrazen je plošně retušovaný artefakt z jurského rohovce, vybíhající do asymetrického zobce (obr. 39). Další tři úštěpy a dva zlomky čepelí, rovněž hlavně z jurských rohovců, nesou nečitelný popis, snad „na prostore“.

Obr. 39. Šlapanice. Plošně retušovaný artefakt. Kresba T. Janků.

Fig. 39. Šlapanice. A flat retouched artefact. Drawing by T. Janků.

Literatura

Oliva, M. 1987: Revize paleolitických lokalit z východního okolí Brna. *Přehled výzkumů 1984*, 14–18, obr. 7, 8.

Summary

A small collection of artefacts, including a flat retouched item (Fig. 39), was collected in Šlapanice (Brno-Country District) on the northern slope at the 260 m elevation marker (Šlapanice II).

Martin Oliva

Trboušany (okr. Brno-venkov)

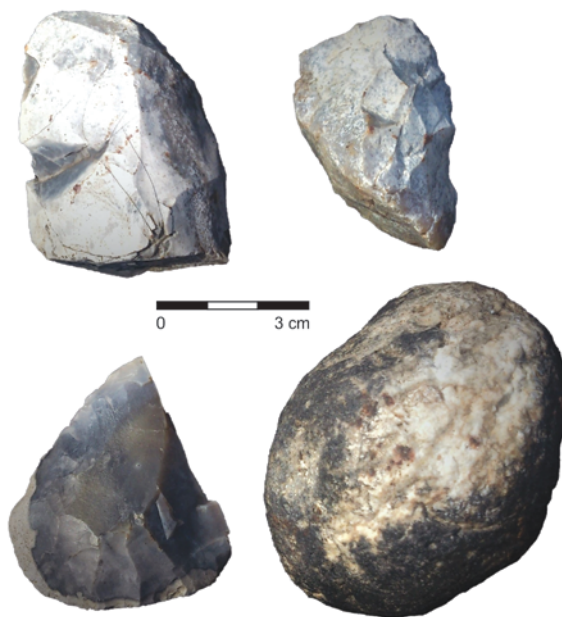
„Štesle“; Trboušany IIb.

Micoquien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 5 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.0493861N, 16.4562906E

V letech 2018–2022 autor zprávy vyzdvihl na známé paleolitické lokalitě Trboušany IIb asi dvě stovky kusů paleolitické štipané industrie. Většinu nálezů tvořil výrobní odpad a různé mrazem rozpraskané zlomky. Z formálních nástrojů se našel otloukač z valounu rohovce typu Krumlovský les, drasadlo s Quina retuší, klínový nůž a hrotité drasadlo (obr. 40), dále pak polovina listovitého hrotu, přímé drasadlo a zoubky. Na lokalitě se vyskytlo i pár kusů neolitické industrie, z formálních nástrojů však jen škrabadlo z rohovce typu Krumlovský les, varieta II a přepálená srpová čepelka s leskem.

Tuto lokalitu objevili již okolo r. 1960 žáci učitele O. Svobody. V roce 2010 zde K. Valoch nechal vyhloubit 11 sond. Největší kolekce z této lokality se nachází ve sbírce A. Otty (Valoch 1974; 2011; Nerudová 2008).

Obr. 40. Trboušany. Výběr artefaktů – klínový nůž, drasadlo Quina, hrotité drasadlo a otloukač. Foto P. Šmacha.

Fig. 40. Trboušany. Selected artefacts – a bifacial knife, sidescrapers and a hammerstone. Photo by P. Šmacha.

Literatura

- Nerudová, Z. 2008: Sídlní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné. *Památky archeologické* XCIX, 5–34. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Jut7N>.
- Valoch, K. 1974: Nové kolekce ve sbírkách ústavu Anthropos Moravského muzea. *Přehled výzkumů* 1973, 9–14, tab. 1–6.
- Valoch, K. 2011: Trboušany IIB: Eine mittelpaläolithische Oberflächenfundstelle im Raume des Kromauer Waldes in Südmähren (Tschechien). *Anthropologie. International Journal of Human Diversity and Evolution* XLIV(1), 21–57.

Summary

A collection of the Middle Paleolithic chipped industry including a leaf point fragment, a bifacial knife, sidescrapers and a hammerstone (Fig. 40) was found in Trboušany (Brno-Country District) in 'Štesle' field (Trboušany IIB).

Petr Šmacha

Tvarožná (okr. Brno-venkov)

„Nad Raketnicí“; Tvarožná I.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: S-JTSK: -586796, -1160468

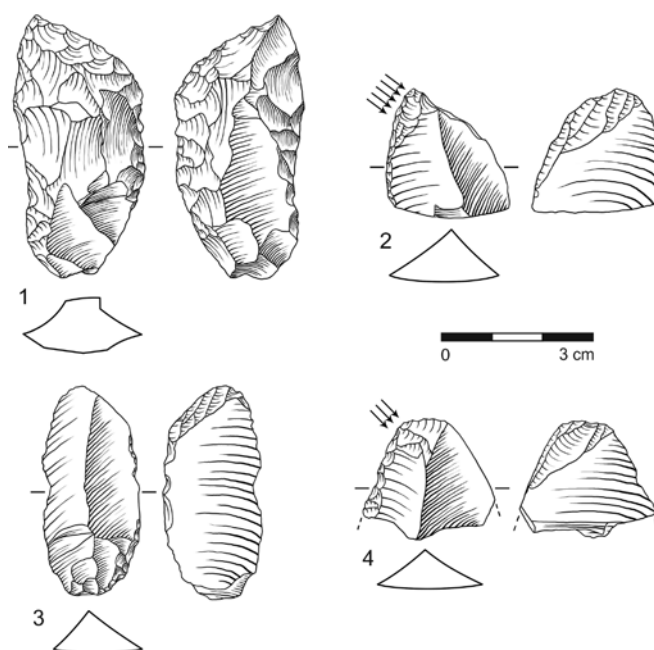
Dne 23. 6. 2022 byl do Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum (MZM), předán soubor nálezů meziválečného sběratele J. Lavického, uchovávaný do té doby na Ústavu pro archeologii Univerzity Karlovy (UK). Jak se tam nálezy dostaly, není jasné. Josef Lavický pocházel z Tišnovska, takže někdejší archeolog muzea v Třebíči O. Kos, rovněž tišnovský rodák, ještě mohl u jeho příbuzných zajistit badatelův nálezový deník a předat jej do Ústavu Anthropos. Ač byl Lavický majorem československé armády, cítil se být Němcem, a také jeho poznámky jsou vedeny v němčině. S tím možná souvisí předání druhé části jeho sbírky na pražskou fakultu, řízenou za protektorátu prof. L. Zotzem. První část se dostala do sbírek Diluviálního oddělení MZM, kam byla převedena z Oddělení moravského pravěku (protokol z 19. 12. 1936), další část se do MZM dostala zřejmě z poválečných konfiskací, které zajišťoval J. Skutil. Ten sběry z Tvarožné uvedl do literatury (Skutil 1949) s tím, že lokalitu objevil J. Lavický roku 1936. Předměty vyobrazené v článku jsou uloženy v Moravském zemském muzeu (Ústav Anthropos) a později byly pojety do studie K. Valocha (1976). Ve zmíněném předávacím protokolu z roku 1936 tedy lokalita Tvarožná ještě nefiguruje, i když je pravděpodobné, že tu již sbíral velatický rolník T. Ondráček, jehož synové poté shromáždili převážnou část nálezů. Některé Lavického materiály se sice asi dostaly i do Archeologického ústavu v Brně (s materiály J. Skutila?), ale dnes by mělo být vše soustředěno v MZM. V kolekci předané nyní z UK dominuje Tvarožná spolu s Orechovem I (několik kg průvodní industrie bez nástrojů, sáček debitáže též z lokality IV – „Kabatů“) a Sílůvkami I (viz příčná hesla výše).

Soubor přímo označený jako Tvarožná sestává ze 14 jádrových kusů, 14 úštěpů, 27 zlomků čepelí, a dvou desítek zlomků a odštěpků. Hojně jsou v něm zastoupené retušované nástroje: 14 vesměs čepelových škrabadel, z toho čtyři vysoká (žádné vyčnělé), 20 neaurignacienských rydel včetně plochých, 12 rydel aurignacienských, pět retušovaných čepelí, dvojité pazourkové drasadlo, tři úštěpy s vruby a zoubky, dva odštěpovače a nepravidelný listovitý hrot z pazourku (obr. 41: 1). Ze

zmíněných rydel aurignacienského typu je devět klínových, dvě na retušované hraně a jedno na přirozené plošce. Opozitní úder je ve dvou případech ještě dodatečně přeretušován (obr. 41: 2). Ze zvláštních pozdních variet se vyskytlo rydlo typu Kohoutovice (obr. 41: 2), jinak je patrné vedení rydlových úderů do ventrální plochy (obr. 41: 3). Josef Lavický shromažďoval i hrubé suroviny, z nichž jsme ponechali dva úštěpy, čtyři jádra (velké počátkové, ploché jednodstavné na úštěpy, tlusté diskovité a vytěžené), vše z drahanských křemenců.

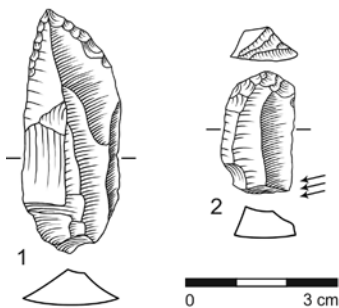
Další sáček C17/9 byl označen jako „Tvarožná?“. Obsahuje 120 odštěpků a zlomků, 30 úštěpů, 25 čepelí (příp. čepelek) a jediný nástroj, jímž je rydlo typu Kohoutovice, vytvořené bez protiúderu na pazourkové čepeli (obr. 41: 4). Soubor proto nepochybně pochází rovněž z lokality Tvarožná I, čemuž nasvědčuje i totožné surovinové složení. To je v tomto případě ovšem velmi neobvyklé. Zatímco ve všech dosavadních kolekcích přesahuje radiolarit 80 %, v obou pojednávaných souborech radiolarit téměř chybí a dominují zde bílé patinované pazourky. Nepochybně tedy jde o druhotný výběr a radiolaritové artefakty zůstaly jinde. Nelze ovšem pominout, že sám Lavický ve svém deníku pod katastrem Bosenitz (Tvarožná) z roku 1937 (15 návštěv) vyčísluje 457 artefaktů z radiolaritu a 563 z „pazourků“ (a patrně ze všech ostatních surovin). Z 16 pochůzek v následujícím roce činil tento poměr 536 ku 449, Nezvěstná má být kolekce z 19. 10. 1937: 278 radiolaritů a 190 pazourků, u níž je poznamenáno „für K 500,-“. Patrně šlo o nějaký prodej nebo nákup. Je zřejmé, že podíl neaurignacienských surovin byl u Lavického neobvykle vysoký, což je možno vysvětlit tím, že do „pazourků“ zahrnoval i (pseudo-?) artefakty z nejrůznějších surovin a že možná natrefil na nějaké později opomíjené zvláštní koncentrace.

Z nových sběrů P. Šmacha je k vyobrazení vybrána hrotitá čepel z porcelanitu (determinoval A. Přichystal), protože tato surovina nebyla dosud z lokality hlášena (obr. 42: 1), a miniaturní škrabadlo v kombinaci s aurignacienským rydlem variety Kohoutovice (Oliva 1987, 24–29) na pazourkové čepeli (obr. 42: 2).

Obr. 41. Tvarožná. Vybrané artefakty. Kresba T. Janků.

Fig. 41. Tvarožná. Selected artefacts. Drawing by T. Janků.

Obr. 42. Tvarožná. Hrotitá čepel a kombinovaný nástroj. Kresba T. Janků.

Fig. 42. Tvarožná. A pointed blade and a combined tool. Drawing by T. Janků.

Literatura

Oliva, M. 1987: *Aurignacien na Moravě*. Studie Muzea Kroměřížska '87. Kroměříž: Muzeum Kroměřížska.

Skutil, J. 1949: Tvarožná u Brna – paleolitická stanice s radiolaritovou industrií. *Vlastivědný věstník moravský* IV(5), 195–198.

Valoch, K. 1976: Das entwickelte Aurignacien von Tvarožná bei Brno. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* LXI, 7–30.

Summary

One of the largest Late Aurignacian (or Epi-Aurignacian) assemblages (Fig. 41, 42). comes from the Tvarožná I site (Brno-Country District). The collection transferred from the Charles University in Prague to the Moravian Museum is one of the firsts which J. Lavický acquired at the site. The assemblage contains endscrapers and Aurignacian forms among the dominant borers (obr. 41). The leaf point is made of erratic flint (obr. 41: 1). It is worth mentioning that this particular raw material is dominant in the collection, while radiolarite (which dominates other assemblages from more than 80%) is almost absent. These artefacts were probably deposited separately elsewhere.

Martin Oliva

Vážany (k. ú. Vážany u Uherského Hradiště, okr. Uherské Hradiště)

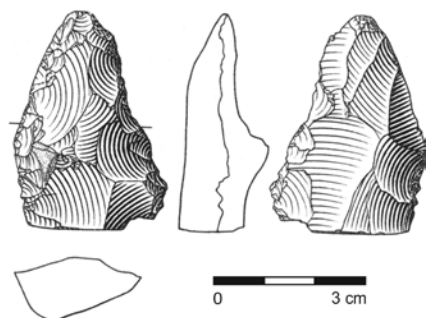
„Louky Vranovy“.

Paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum.

Uložení nálezů: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.0402101N, 17.2999149E

Místo nálezů je situováno v nadmořské výšce 355 m, na výrazném temeni při severozápadním okraji extravilánu obce Vážany (okr. Uherské Hradiště) v trati označované jako „Louky Vranovy“. Ojedinelý paleolitický nález lze klasifikovat jako zlomek bifaciálně retušovaného hrotitého artefaktu nepravidelného

Obr. 43. Vážany. Zlomek asymetrického bifaciálně retušovaného hrotitého artefaktu z rohovce typu Krumlovský les. Kresba J. Brenner.

Fig. 43. Vážany. An asymmetrical bifacially retouched pointed artefact from Krumlovský les-type chert. Drawing by J. Brenner.

tvaru (rozměry 46 × 28 × 17 mm, hmotnost 19 g). Je vyroben z rohovce typu Krumlovský les (pravděpodobně varieta II), přičemž většina jeho povrchu je pokryta bílou patinou s občasnými odlomeními recentní povahy (obr. 43). Lokalita se nachází v blízkosti známých paleolitických nalezišť (Tučapy, Ořechov, Domanín), a bude tak v budoucnu dále předmětem zájmu.

Literatura

Neuveдено.

Summary

An asymmetrical bifacially retouched pointed artefact (Fig. 43) from Krumlovský les-type chert was found in Vážany (Uherské Hradiště District), in 'Louky Vranovy' field.

Klára Augustinová

Vedrovice (okr. Znojmo)

Vedrovice IV; kóta 265 m.

Mladý paleolit. Dílenský areál. Povrchový sběr. Průzkum.

Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 2 ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.0154047N, 16.4155236E

V širším okolí kóty 265 m na katastru obcí Vedrovice a Jezeřany-Maršovice se zejména ve směru jihozápadním nachází rozsáhlý areál na výrobu polotovaru štípané industrie z počátku mladého paleolitu i mladších období pravěku.

Lokalitu objevil V. Effenberger koncem 50. let. Na lokalitě sbírali K. Valoch, M. Oliva, A. Otta. Manželé Nerudovi zde vykopali v roce 2000 i dvě sondy. Zdeňka Nerudová (2008) z lokality uvádí podchycených 643 kusů štípané paleolitické industrie. Retušované typy se zde vyskytují vzácně.

V roce 2016 zde provedl autor zprávy na přání M. Olivy intenzivní povrchový sběr štípané industrie v souvislosti s výzkumem těžebních areálů rohovce typu Krumlovský les. Za dva dny prospekce zde našel 33,5 kg štípané industrie, a to jak paleolitické, tak i z mladšího období.

Roku 2019 zde autor provedl jeden výběrový sběr, při kterém se mu podařilo ve vzdálenosti 10 m severovýchodně od tyče geodetického bodu vyzdvihnout kýlovité škrabadlo s bohatou retuší (obr. 44), které má na povrchu i vrstvu vysráženého sintru, a opodál pak paleolitickou zkoušku suroviny – načatý valoun z rohovce typu Krumlovský les, varieta I o váze 41 kg, taktéž se stopami vysráženého sintru (obr. 45).

Obr. 44. Vedrovice. Škrabadlo. Foto P. Šmacha.

Fig. 44. Vedrovice. An endscraper. Photo by P. Šmacha.

Obr. 45. Vedrovice. Paleolitická zkouška suroviny *in situ*. Foto P. Šmacho.

Fig. 45. Vedrovice. Paleolithic raw material test *in situ*. Photo by P. Šmacho.

Literatura

Nerudová, Z. 2008: Sídlní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné. *Památky archeologické* XCIX, 5–34. Dostupné také z: <https://lurl.cz/Jut7N>.

Summary

A large collection of the chipped industry was found at the Vedrovice IV site (Znojmo District) on the field at the 265 m elevation marker (Fig. 44, 45).

Petr Šmacho

Žernovník (k. ú. Žernovník u Černé Hory, okr. Blansko)

„Skalky“; Žernovník I.

Aurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezů: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos, 1ks dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.4008353N, 16.5382300E

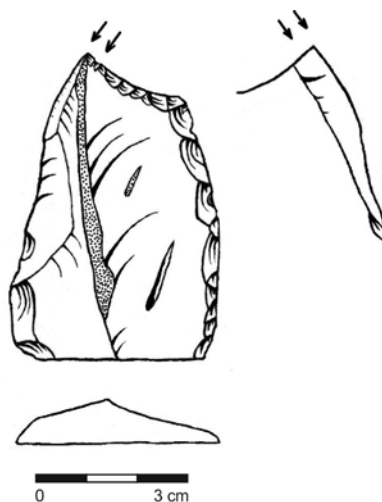
Na protáhlém návrší v okolí kóty 453,4 m (Oliva, Štrof 1985; Oliva 2019) našel autor zprávy spolu s E. Šmachovou v letech 2020–2022 další paleolitické artefakty v počtu nižších desítek kusů. Většinu nálezů tvořila debitáž ze spongolitu, několik reziduí jader, a našly se i tři retušované nástroje včetně dvou škrabadel. Nejzajímavějším nálezem lokality je však trojkombinovaný nástroj – drasadlo, vrub a rydlo na jediném ústěpu ze silně patinovaného (místy až korozivně) rohovce typu Troubky-Zdislavice (obr. 46). Tento artefakt obsahuje i fosilní zub ryby, dochovaný z větší části jako negativ.

Snaha pravěkého výrobce vměstnat více než dva nástroje na jediný polotovár vyvolává asociace s populárním švýcarským armádním nožíkem. Je otázkou, zda tak bylo činěno z nouze o kvalitní štípatelnou surovinu, nebo motivem byla hlavně snaha ušetřit na váze při přepravě, případně zda výrobcí šlo jen o předvedení štípačské zručnosti.

Literatura

Oliva, M. 2019: Žernovník (okr. Blansko). *Přehled výzkumů* 61(1), 143.

Oliva, M., Štrof, A. 1985: Přehled paleolitického osídlení Lysické sníženiny a blízkého okolí. *Přehled výzkumů* 1983, 10–17, obr. 4–10.

Obr. 46. Žernovník. Kombinovaný nástroj. Kresba P. Šmacho.

Fig. 46. Žernovník. A combined tool. Drawing by P. Šmacho.

Summary

A small collection of Paleolithic artefacts, including two end-scrapers and a combined tool (Fig. 46), was found near the 453.4 m elevation marker southwest of the village Žernovník (Blansko District).

Petr Šmacho